

ฐานความรู้ เรื่องลวดลายมัดย้อมในงานสิ่งทอ
Knowledge base Tie dye pattern in the fabric

นางสาวสุวดี   ประดับ
นางสาวกฤตพร   ชูเลี้ยง
นางสาวมัลลิกา   จงจิตต์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ฐานความรู้ เรื่องลวดลายมัดย้อมในงานสิ่งทอ
Knowledge base. Tie dye pattern in the fabric

คณะผู้วิจัย

สุวดี ประดับ
กฤตพร ชูเส็ง
มัลลิกา จงจิตต์

สังกัด

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สนับสนุนโดย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2557

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง : ฐานความรู้ เรื่องลวดลายมัดย้อมในงานสิ่งทอ
 ผู้วิจัย : นางสาวสุดี ประดับ
 นางสาวกฤตพร ชูแสง
 นางสาวมัลลิกา จงจิตต์
 พ.ศ. : 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและรวบรวมลวดลายมัดย้อม และเพื่อจัดทำฐานความรู้ ด้านลวดลายมัดย้อมในงานสิ่งทอ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในด้านรูปแบบ วิธีการ กระบวนการทำผ้ามัดย้อม เกี่ยวกับลวดลายผ้า มัดย้อมโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสื่อออนไลน์ และทดลองเทคนิคในการมัดลายผ้า จากการ ออกแบบ ลงบนกระดาษ มัดลายลงบนผ้า และนำไปย้อมสี นำลวดลายมาจัดทำเป็นฐานความรู้เรื่อง ลวดลายมัดย้อม ในรูปแบบของเล่มรายงานและแผ่น CD /DVD ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ารูปแบบ ลวดลายมัดย้อม ที่ปรากฏในงานสิ่งทอ ประกอบด้วย ลวดลายประเภทเรขาคณิต ธรรมชาติ อิสระและ ลวดลายสร้างสรรค์ มี 2 ลักษณะ คือ ลวดลายต่อเนื่องและลวดลายไม่ต่อเนื่อง (ลายเดี่ยว) การมัด ลวดลายแบบปุ่มปม, แบบจับแล้วมัด, แบบพับเนา เย็บรูดแล้วมัด, มัดโดยใช้วัสดุอื่นประกอบ เทคนิค การพับผ้า, แบบสามเหลี่ยม, แบบสามเหลี่ยมซ้อน, แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส, แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสซ้อน, แบบ สี่เหลี่ยมจัตุรัส 4 ช่อง, แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า, แบบสามเหลี่ยมจรวด, แบบ 2 หน้า, แบบอิสระ ประเภทของ ลวดลายประกอบด้วย ลวดลายเรขาคณิต ธรรมชาติ อิสระและลวดลายสร้างสรรค์ ซึ่งการมัดลวดลาย แต่ละวิธีลวดลายที่ได้ มีความแตกต่างกัน การมัดแบบปุ่มปม การจับแล้วมัด และการวัสดุอื่นประกอบ จะได้ลวดลายที่ไม่ต่อเนื่องเป็นลายเดี่ยว ส่วนการมัดการพับเนา เย็บรูด แล้วมัดจะได้ลวดลายที่ต่อเนื่อง ตลอดทั้งผืนผ้า ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าได้เป็นอย่างดี ทำให้ประหยัดเวลา ในการมัดลวดลาย มัดลวดลายในปริมาณที่น้อย แต่เมื่อคลี่ผ้าออกมาทั้งผืน ลวดลายจะปรากฏเต็มผืนผ้า การย้อมสี มีการย้อมแบบสีเดียว, แบบ 2 สี, แบบมากกว่า 2 สี, โดยจุ่มย้อมทั้งผืน, จุ่มย้อมไล่น้ำหนักสี นอกจากนี้ลวดลายที่ปรากฏกับผลิตภัณฑ์สิ่งประกอบด้วย 1. ผลิตภัณฑ์ประเภทตกแต่งบ้าน 2. ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องแต่งกาย จากการศึกษาลวดลายมัดย้อมกับผลิตภัณฑ์สิ่งทอ พบว่า ผลิตภัณฑ์ สิ่งทอทั้ง 2 ประเภทมีการการใช้ลวดลายทุกชนิด ขึ้นอยู่กับนักออกแบบ และจุดประสงค์ของการทำงาน ผลิตภัณฑ์นั้นๆ

คำสำคัญ : ฐานความรู้,ลวดลายมัดย้อม,งานสิ่งทอ

Title : Knowledge base. Tie dye pattern in the fabric
Researcher : Suwadee Pradab
Krittaporn Chooseng
Manlika Jongchit
Year : 2015

ABSTRACT

This research aims To study and collect tie dye pattern. And to provide general knowledge of dyeing and textile patterns. There is no way to conduct the research.

Related information in the form and method of making tie-dye process. On tie dye patterns by collecting information from documents and online media. And experimental techniques to tie fabric from the design on paper and bound pattern onto the fabric and dye. Then the pattern came prepared Knowledge Base tie dye pattern. In the form of books, reports, and disc CD / DVD. The results revealed that the tie-dye patterns. Appearing in the textile pattern consisting of natural geometry in depend. There are 2 types of tie-dye pattern, patterns, and continuous. Discontinuous pattern (pattern) Single-binding motifs. The tied pattern gnarled, and Captured and tied, fold, stitching. Swiping stitched, Other materials included in the bundle. Technical tortuous highway, triangle, triangle, stacked, square, square. Type of pattern is composed of Independent and creative nature, geometric patterns. stacked, square with 4 slots, a rectangle, a triangle rocket, a two-page, independent. Which patterned tied each in a different pattern. Tie a knot button Before capturing Ties And other related materials patterns cannot continue as a single pattern. Tied and folding, sewing swiping before the tied is a pattern that continued throughout the fabric. Which can be used for the creations a pattern on the cloth as well. This saves time in Ties pattern. Tied motifs in small quantities But when spread the cloth out of the piece. Pattern appears full fabric. Dyeing has the dye color, 2-color, with more than 2 colors, dip-dyed by whole piece, dip dyed the color level. In addition, the pattern appears to products that include product type 1. home decoration 2. products clothing. The study pattern with tie-dyed textiles, textile products and found that two types of usage patterns of all kinds. Depending on the designer And the purpose of the use of that product.

Keywords : Knowledge base, Tie dye pattern, the fabric

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องฐานความรู้ เรื่องลดความมั่งคั่งในงานสิ่งทอ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินรายได้ประจำปี พ.ศ. 2557 ของ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ขอขอบคุณ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งให้ความอนุเคราะห์อุปกรณ์และสถานที่ในการดำเนินงานวิจัย

ขอขอบคุณบุคลากรของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่กรุณาให้ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย จนทำให้งานวิจัยสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	1)
ABSTRACT	2)
กิตติกรรมประกาศ	3)
สารบัญ	4)
สารบัญภาพ	5)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความหมายของความรู้	3
2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับลวดลาย	4
2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับมัตย้อม	4
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	7
3.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	7
3.2 สรุปผลการดำเนินงาน	35
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมัตลวดลาย	36
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านรูปแบบลวดลาย	37
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเทคนิคการย้อมสี	37
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	38
5.1 สรุปผลการวิจัย	38
5.2 อภิปรายผล	38
บรรณานุกรม	39
ภาคผนวก	40
ภาคผนวก ก ประวัตินักวิจัย	41

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ลวดลายที่ออกแบบด้วยวิธีการปักผ้า-แบบสามเหลี่ยม	8
2	ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการปักผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมซ้อน	11
3	ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการปักผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน	17
4	ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการปักผ้า-แบบสามเหลี่ยมมุมแหลม	26
5	ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการปักผ้า-แบบครึ่งเดียว	27
6	รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทเรขาคณิต	28
7	รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทธรรมชาติ	31
8	รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทอิสระและสร้างสรรค์	31
9	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอลวดลายมัดย้อม	34

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความรู้ (knowledge) หมายถึง เนื้อหาข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริง ความคิดเห็นทฤษฎี หลักการ รูปแบบ กรอบความคิดหรือข้อมูลอื่นๆ (<http://www.kmboe.com>) ความรู้ เป็นความเข้าใจในเรื่องบางเรื่อง หรือบางสิ่ง ซึ่งอาจรวมไปถึงความสามารถในการนำสิ่งนั้นไปใช้เพื่อเป้าหมายบางประการ ความสามารถในการรู้บางอย่างนี้เป็นสิ่งสนใจหลักของวิชาปรัชญา ความรู้ในการปฏิบัติมักเป็นสิ่งที่ทราบกันในกลุ่มคน และในความหมายนี้เองที่ความรู้นั้นถูกเปลี่ยนแปลงและจัดการในหลายๆแบบ (<http://www.wikipedai.org>) ฐานความรู้ เป็นการรวบรวม และจัดการความรู้ในรูปแบบต่างๆ ไว้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา หรือการตัดสินใจในการทำงาน

การทำผ้ามัดย้อม เป็นวิธีการสร้างลวดลายผ้าวิธีหนึ่ง ทำผ้าให้เกิดลวดลายและสีสันต่างๆ โดยใช้เชือก ด้าย หรือ วัสดุอื่นๆ มามัดผ้าและนำไปย้อมสีเพื่อให้เกิดลวดลาย ซึ่งวิธีการมัดผ้านั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้และเทคนิคในการออกแบบ ลวดลายจะมีความน่าสนใจหรือไม่ นั้น ต้องมีการออกแบบโดยการทดลองวิธีการพับผ้า การกำหนดตำแหน่งที่มัดผ้า และวิธีการมัดแบบต่างๆตลอดจนการใช้เทคนิคในการย้อมสีเพื่อให้ได้ลวดลายที่หลากหลายและมีความน่าสนใจ การมัดย้อมในปัจจุบันมีการทำอย่างแพร่หลาย ซึ่งอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์มัดย้อม ชนิดต่างๆ ที่เป็นเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย และวัสดุตกแต่งบ้านตลอดจน มีการนำมาบรรจุอยู่ในหลักสูตรต่างๆ ของหลายๆ มหาวิทยาลัย ตลอดจนมีการทำเป็นงานศิลปหัตถกรรม ในครัวเรือน วิสาหกิจชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อม นอกจากนี้ ยังมีการนำเทคนิคการมัดลวดลายผ้าและการย้อมสี ไปใช้ในการออกแบบสำหรับงานแฟชั่นชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ แต่ยังไม่มีการรวบรวม จัดเก็บ หรือการจัดการความรู้ทางด้านลวดลายมัดล้อม จากเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะจัดทำฐานความรู้ทางด้านลวดลายของการมัดย้อมผ้าเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน และเป็นฐานข้อมูล ให้กับนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และสาขาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป จึงขอเสนอโครงการ จัดทำฐานความรู้เรื่อง ลวดลายมัดย้อมในงานสิ่งทอ เพื่อเป็นการจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ที่มีความหลากหลาย น่าสนใจ เป็นทางเลือกให้กับ นักศึกษาและบุคคลที่สนใจ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและรวบรวมลวดลายมัดย้อม

1.2.2 เพื่อจัดทำฐานความรู้ด้านลวดลายมัดย้อมในงานสิ่งทอ

1.3. ประโยชน์ ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 เป็นการจัดทำฐานข้อมูลทางด้านลวดลายมัดย้อมในรูปแบบใหม่ เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนในรายวิชา การย้อมสีสิ่งทอ ซึ่งเป็นวิชาชีพเฉพาะในหลักสูตรคหกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และเป็นประโยชน์กับบุคคลทั่วไปที่สนใจ

1.3.2 รูปแบบของความรู้ มีความทันสมัย และสะดวกต่อการเรียนรู้

1.3.3 ฐานความรู้ที่ได้สามารถนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพด้านแฟชั่นและสิ่งทอ สามารถสร้างรายได้และอาชีพให้กับชุมชน และผู้สนใจ

1.3.4 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการสร้างสื่อการเรียนการสอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องฐานความรู้ เรื่องลดความมดื่อย้อมในงานสิ่งทอ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับตราสินค้า

2.1.1 ความหมายของความรู้

จากการศึกษาพบว่าผู้ให้คำอธิบายความหมายของการพัฒนาไว้แตกต่างกันดังนี้ ความรู้ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติของวิชาในแต่ละสาขา (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน,2542)

ความรู้ (Knowledge) คือความเข้าใจในเรื่องบางเรื่อง หรือสิ่งบางสิ่ง ซึ่งอาจจะรวมไปถึงความสามารถในการนำสิ่งนั้นไปใช้เพื่อเป้าหมายบางประการ ความสามารถในการรู้บางอย่างนี้ เป็นสิ่งสนใจหลักของวิชาปรัชญา (ที่หลายครั้งก็เป็นเรื่องที่มีการโต้เถียงอย่างมาก) และมีสาขาที่ศึกษาด้านนี้โดยเฉพาะเรียกว่าญาณวิทยา (epistemology) ความรู้ในทางปฏิบัติมักเป็นสิ่งที่ทราบกันในกลุ่มคน และในความหมายนี้เองที่ความรู้นั้นถูกปรับเปลี่ยนและจัดการในหลาย ๆ แบบ

ความรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยู่ยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน (<http://th.wikipedia.org>)

2.1.2 ความหมายของฐานความรู้

ฐานความรู้ (knowledge base) เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในระดับผู้เชี่ยวชาญ (expert system) หมายถึง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อใช้เป็นฐานในการตัดสินใจของเครื่องคอมพิวเตอร์ (<http://dictionary.sanook.com/search>)

ฐานความรู้ คือ การรวบรวมการจัดเก็บสารสนเทศ เช่น ห้องสมุดสาธารณะ ฐานข้อมูลของสารสนเทศที่สัมพันธ์กับหัวข้อเฉพาะ ในความสัมพันธ์กับเทคโนโลยีสารสนเทศ ฐานความรู้เป็นแหล่งที่เครื่องสามารถอ่านได้สำหรับการกระจายสารสนเทศ โดยทั่วไปการออนไลน์หรือความสามารถทำให้ออนไลน์ สวนประกอบบูรณาการของระบบการจัดการความรู้ (knowledge management) ฐานความรู้ได้รับการใช้รวมสารสนเทศ จัดโครงสร้าง และดึงสำหรับองค์กร หรือสาธารณะทั่วไป (<http://www.com5dow.com>)

ฐานความรู้ คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อใช้เป็นฐานในการตัดสินใจ (<http://dict.longdo.com/search>)

ฐานความรู้ หมายถึง องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ต่างๆ การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยผ่านประสบการณ์รับรู้ทั้ง 5 ประการ

2.2 ข้อมูลเกี่ยวข้องเกี่ยวกับลวดลาย

ลวดลาย หมายถึง ลายต่างๆ ที่เขียนหรือแกะสลัก เช่น ลวดลายที่ประติมากรรมสวยงามมาก เล่ห์เหลี่ยม เช่น ไร่ใจเขายากเพราะเขาเป็นคนที่มีความลวดลายมาก คมคายในการพูดหรือสวยงามในการแสดงท่าทาง เช่น เขาพูดจาแสดงลวดลายน่าฟัง ท่าราของเขา มีลวดลายที่ตรึงใจผู้ชมมาก.น. ลายต่าง ๆ ที่เขียนหรือแกะสลัก ฝีมือความสามารถที่แสดงให้ปรากฏ เช่น นักฟุตบอลมีลวดลายในการส่งลูก โดยปริยายหมายความว่า มีลูกไม้หรือชิ้นเชิงต่าง ๆ เช่น เขามีลวดลายในการพูดให้คนฮาได้ เขามีลวดลายในการเต้นรำ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน,2542)

2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับมัดย้อม

มัดย้อม คือ Tie หมายถึง การมัด Dye หมายถึง การย้อม มัดย้อมเป็นวิธีการสร้างลวดลายให้เกิดขึ้นบนผ้า ในแบบรีซิสต์ ดายอิง (resist dyeing) มีกรรมวิธีในการทำคล้ายผ้าปาเต๊ะแบบย้อม แต่มีส่วนที่แตกต่างกัน คือ การทำผ้าปาเต๊ะ (Batik) จะใช้วิธีกันสีด้วยเทียน หรือขี้ผึ้ง แต่ (Tie dye) ใช้วิธีกันสีด้วยเชือก ทำให้เกิดลวดลายจากการมัดผ้า การผูกการมัดผ้าไว้บางส่วนจะทำให้เกิดแรงดึงและการกดทับสามารถป้องกันมิให้สีย้อมซึมผ่านเข้าไปภายในรอยมัดเหล่านั้น การทำผ้ามัดย้อม เหมือนกับการย้อมผ้ามัดหมี่ แต่จะต่างกันตรงที่การย้อมผ้ามัดหมี่จะย้อมเส้นด้าย ส่วนผ้ามัดย้อมจะย้อมผืนผ้าซึ่งสามารถนำไปตัดแปลงและทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆได้ มีลวดลายและสีสีสนสำเร็จอยู่แล้ว เช่น นำไปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย หรือทำเป็นเครื่องตกแต่งบ้านหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ตามต้องการ

2.3.1 ประวัติของผ้ามัดย้อม

จากการศึกษาค้นคว้าทำให้ทำให้สรุปได้ว่า พบในศตวรรษที่ 6-7 ในประเทศอินเดีย และประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน ส่วนที่พบในประเทศอื่นๆพบที่หลุมฝังศพของชาวเปรูโบราณ ซึ่งกรรมวิธีอันแท้จริงได้ค่อยๆเปลี่ยนแปลงไปที่ละน้อย และได้พยายามปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับวัสดุในท้องถิ่นของตน

- ผ้ามัดย้อมในอินเดียจะรู้จักกันในลักษณะของผ้าบันธานะ (Bandhana) ส่วนมากทำลวดลายเป็นจุดเล็กๆ บนผ้าที่ย้อมไว้แล้ว

- ผ้ามัดย้อมในญี่ปุ่น เรียกว่า Shiboru หรือ Shibori เหมาะสำหรับการทำผ้า Kosode หรือ Kimono ในสมัย Monoyama ทำด้วยกรรมวิธีของการมัดย้อมสลับสี เพื่อให้ลวดลายแตกต่างกันออกไป

- ผ้ามัดย้อมในNigeria ตะวันตก นิยมย้อมผ้าฝ้ายด้วยสีน้ำเงิน และไหมมักจะย้อมสลับสี

- ผ้ามัดย้อมในประเทศไทย เรียกว่าผ้ามัดหมี่ ตามภาษาชาวบ้าน มีมานานแล้วในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นที่นิยมกันในปัจจุบัน ทำโดยการมัดเส้นด้ายเล็กๆ ตามลวดลายที่จะทอ โดยมัดตามเส้นพุ่ง มัดเป็นท่อนยาวๆ คล้ายๆเส้นหมี่ มีลวดลายออกมาแปลกตาไม่ซ้ำซาก ในอดีตชาวบ้านยังมิได้มีการย้อมสีที่ถูกต้องและทันสมัยเท่าที่ควร จึงมีสีตกอยู่บ้าง ปัจจุบันได้มีการพัฒนาการย้อมให้มีคุณภาพมากขึ้น

การทำผ้ามัดย้อมจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการทดสอบผืนผ้า และการเลือกใช้สีย้อมประเภทต่างๆ เพื่อที่จะย้อมสีได้ถูกต้องกับชนิดของเส้นใยและการขจัดสิ่งสกปรกบนผืนผ้า การกำจัดสารเคมีที่ใช้ตกแต่ง หรือขจัดแบ่งออกจากผ้าและควรรู้จักสีย้อมประเภทต่างๆ ตลอดจนการเลือกใช้สีย้อมแต่ละชนิดด้วย ในการทำผ้ามัดย้อมสามารถทำได้กับผ้าแทบทุกชนิด แต่ควรจะต้องมีความเข้าใจถึงชนิดของผ้าที่จะนำมาทำมัดย้อม เช่น ฝ้าย ไหม ลินิน หรือผ้าใยสังเคราะห์ ดังนั้น เราจึงควรเลือกชนิดของเส้นใยที่จะนำมาทำผ้ามัดย้อมให้ถูกต้องกับชนิดของสีย้อม สีย้อมที่นำมาใช้ย้อมเส้นใยแต่ละประเภทมีความเหมาะสมและวิธีการย้อมเฉพาะอย่างเท่านั้น จะนำสีประเภทที่ไม่เหมาะสมกับชนิดของเส้นใยไปย้อมสีจะไม่ติด หรืออาจจะติดบ้างแต่ไม่มีความเข้มและความทนทานตามที่ต้องการ

2.3.2 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

1. ผ้าที่ใช้ทำมัดย้อมหรือ (Tie - Dye) ผ้าเส้นใยชนิดต่างๆใช้ผ้าได้หลายชนิด เช่น ผ้าฝ้าย ป่าน ลิน ปอ ไหม ไนลอน ลินิน โพลีเอสเตอร์และขนสัตว์ ฯลฯ
2. วัสดุที่มัดหรือผูกผ้าจะต้องมีคุณสมบัติเหนียวสามารถยึดผ้าได้แน่น ได้แก่ เชือก ฟาง เส้นด้าย ยางเส้น เชือกต่างๆ เป็นต้น
3. สีสำหรับย้อมสารเคมีที่ใช้ย้อมสี
4. เครื่องชั่ง
5. ถ้วยตวง ปิกเกอร์ ฯลฯ
6. ถุงมือยางใช้สำหรับจับผ้าย้อมสี
7. ไม้สำหรับคนสี
8. กาดัมน้ำ เต้าไฟฟ้า
9. กะละมังสำหรับแช่ผ้าย้อมสีและใช้ทำความสะอาดผ้า
10. สารซักฟอกอื่นๆ
11. เข็ม, ด้าย, กรรไกร ฯลฯ

2.3.2 แบบลวดลายผ้ามัดย้อม มีเทคนิคในการทำด้วยวิธีการ ต่างๆ ดังนี้

2.3.2.1 การพับแล้วมัด กล่าวคือ เป็นการพับผ้าเป็นรูปต่างๆ แล้วมัดด้วยยางหรือเชือก ผลที่ได้จะได้ลวดลายที่มีลักษณะลายด้านซ้ายและลายด้านขวาจะมีความใกล้เคียงกัน แต่จะมีสีอ่อนด้านหนึ่งและสีเข้มด้านหนึ่ง เนื่องจากว่าหากด้านใดโดนพับไว้ด้านในสีก็จะซึมเข้าไปน้อย ผลที่ได้ก็คือจะมีสีจางกว่านั่นเอง

2.3.2.2 การขยำแล้วมัด กล่าวคือ เป็นการขยำผ้าอย่างไม่ตั้งใจแล้วมัดด้วยยางหรือเชือก ผลไม้ได้จะดัดลายแบบอิสระ เรียกว่าลายสวยแบบบังเอิญ ทำแบบนี้ก็ไม่ได้ลายนี้อีกแล้ว เนื่องจากการขยำแต่ละครั้งเราไม่สามารถควบคุมการทับซ้อนของผ้าได้ ฉะนั้นลายที่ได้เป็นลายที่เกิดจากความบังเอิญจริงๆ เปรียบเทียบเหมือนกับการที่เราเห็นก้อนเมฆ ก้อนเมฆแต่ละก้อนจะมีลักษณะแตกต่างกัน และเมื่อผ่านสักครู่ลายหรือลักษณะของก้อนเมฆก็จะเปลี่ยนไป เราเรียกว่าลายอิสระ หรือรูปร่างรูปทรงอิสระนั่นเอง

2.3.2.3 การทอแล้วมัด กล่าวคือ เป็นการใช้ผ้าห่อวัตถุต่างๆ ไว้แล้วมัดด้วยยางหรือเชือก ลายที่เกิดขึ้นจะเป็นลายใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับวัตถุที่นำมาใช้ และลักษณะของการมัด เช่น การนำผ้ามาห่อวัสดุรูปทรงแปลกๆ ที่มีขนาดไม่ใหญ่นัก แล้วมัดไขว้ไปมา โดยเว้นจังหวะของการมัดให้มีพื้นที่ว่างให้สีซึมเข้าไปได้ อย่างนี้ก็จะมียลายเกิดขึ้นสวยงามแตกต่างจากการมัดลักษณะวัตถุอื่นๆ ด้วย

2.3.2.4 การเย็บรูดแล้วมัด เป็นการออกแบบวิธีการพับผ้าก่อน แล้วกำหนดตำแหน่งที่จะมัด โดยการวาดลาย และใช้เข็มเย็บ รูดตามลาย จากนั้นมัดให้แน่น

2.3.3 สิ่งทอ (Textile)

มาจากคำกริยาในภาษาละติน Texere :to weave หมายถึงผ้าที่ได้มาจากการทอ แต่ความหมายที่ใช้กันในปัจจุบัน หมายถึงผ้าที่ได้จากการทอ ถัก หรือ วิธีการใดก็ตาม รวมทั้งผลิตภัณฑ์สิ่งทอทุกชนิดที่ทำด้วยเส้นใยสิ่งทอ (มณฑล.2541)

งานสิ่งทอ หมายถึง ชิ้นงานที่สร้างขึ้นจากเส้นใยและผ้าชนิดต่างๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

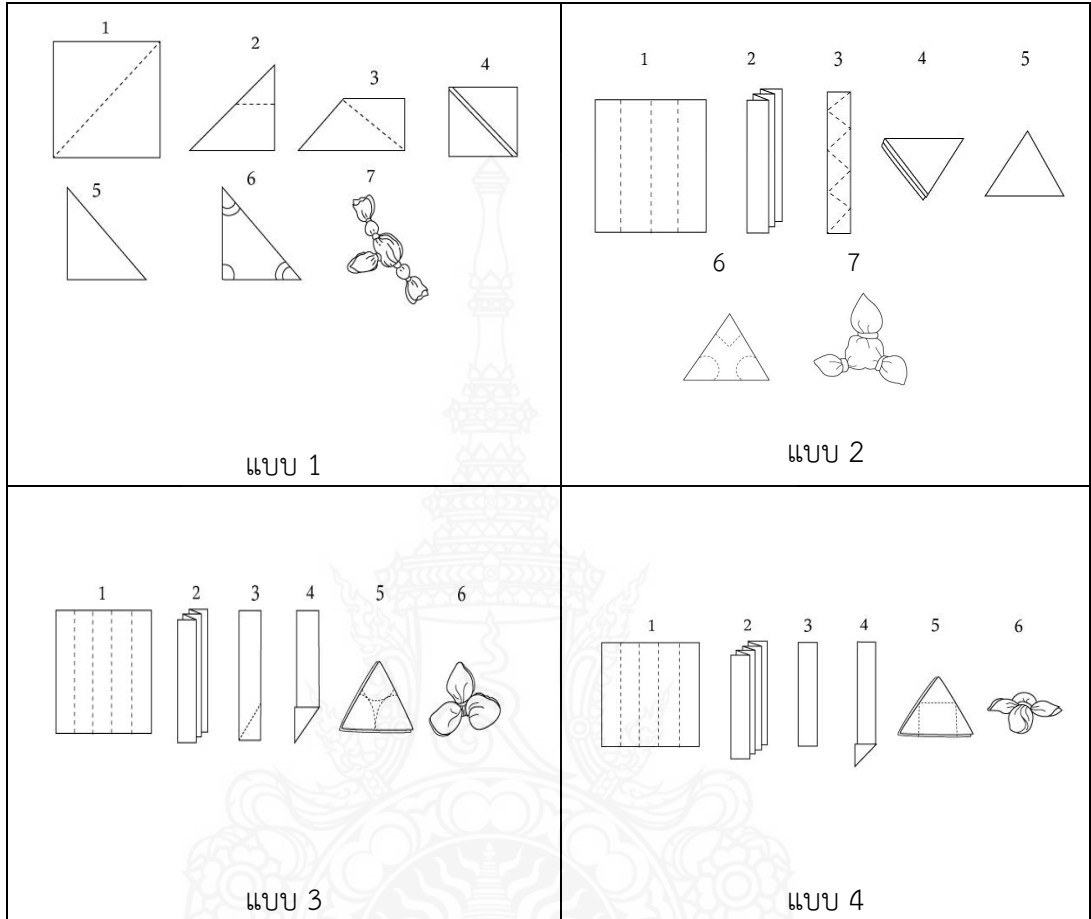
3.1.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้ามัดย้อมโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสื่อออนไลน์

3.1.2 จัดทำรูปแบบ วิธีการ และกระบวนการทำผ้ามัดย้อม

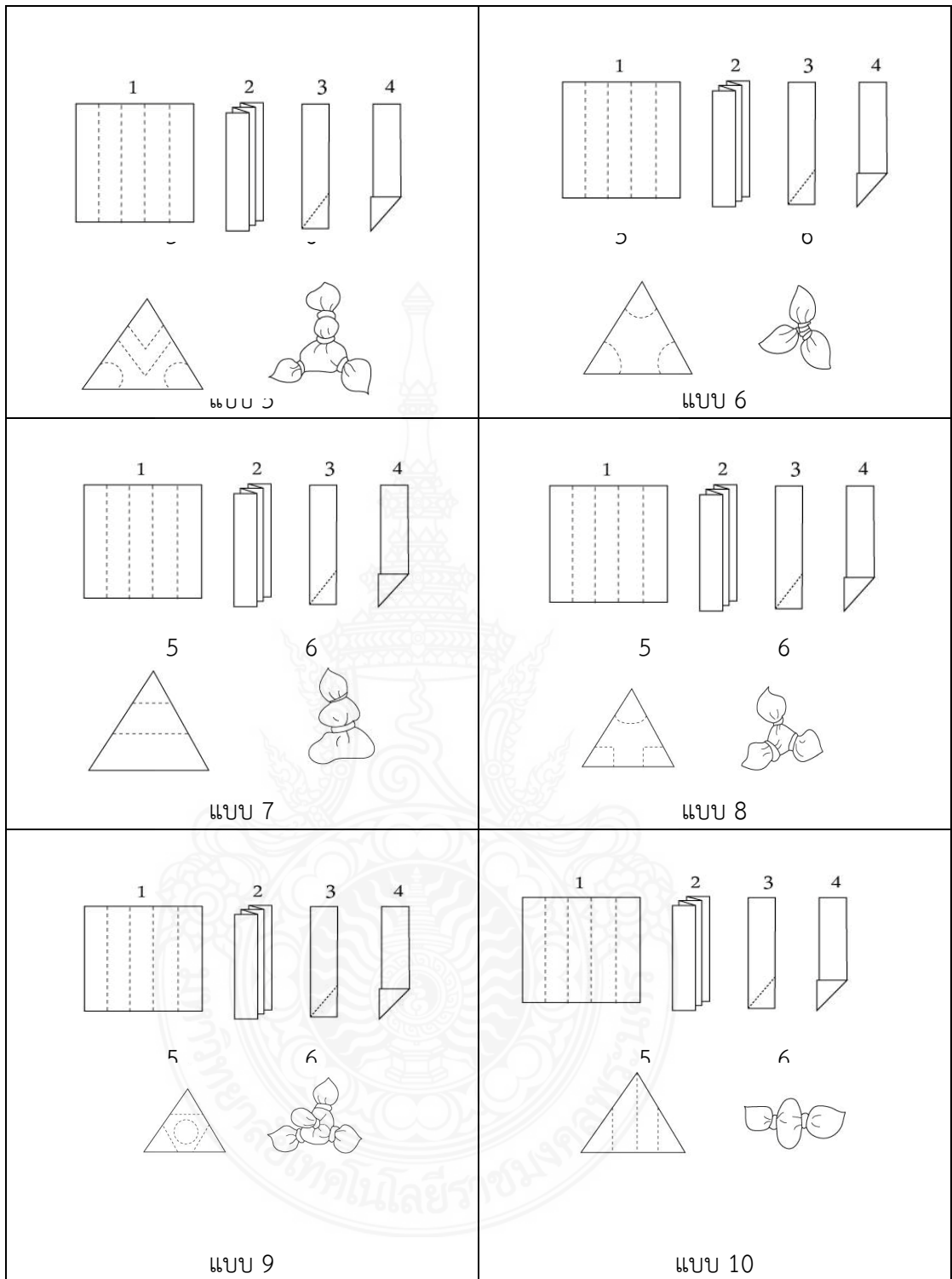
ศึกษา รูปแบบ วิธีการ และกระบวนการทำผ้ามัดย้อม รูปแบบลวดลายมัดย้อมมี 2 ลักษณะ คือ ลวดลายต่อเนื่อง ลวดลายไม่ต่อเนื่อง (ลายเดี่ยว) ลวดลายเรขาคณิต และลวดลายอิสระ มัดย้อม (tie-dye) มีความหมายตรงตามตัวอักษร คือ นำผ้ามามัดด้วยวัสดุต่างๆ แล้วนำไปย้อมสี โดยใช้วิธีการกันสีด้วยวัสดุบางอย่าง เช่น ยางรัด เชือก หมุดปักผ้า ตัวหนีบกระดาษ หรือการเย็บ ซึ่งจะช่วยให้สีไม่แทรกซึมลงไป การออกแบบการกันสีขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ นอกจากนั้น ผลการออกแบบยังขึ้นอยู่กับปริมาณสีย้อม และการแทรกซึมของสีในผืนผ้าที่มัดด้วย (Gleser 1999: 20) การมัดย้อมในภาษาญี่ปุ่นใช้ว่า ชิโบริ (Shibori) เป็นการจัดการกับผ้าก่อนนำไปย้อม มาจากรากศัพท์ ชิโบรุ (Shiboru) ซึ่งหมายถึง การบิด การบีบ การกด คำนี้ มีชื่อเรียกที่มีความเหมือนกันในกระบวนการกันสีย้อมผ้า เช่น การเย็บเพื่อกันสีบนผืนผ้าซึ่งทำกันทั่วไปในญี่ปุ่น และเทคนิคคล้ายกันอื่นๆ ที่พบในหลายวัฒนธรรมทั่วโลก ทั้งแอฟริกา จีน ยุโรป อินเดีย อินโดนีเซีย เกาหลี มาลาเย ออสเตรเลีย และอเมริกาใต้ (Gunner 2006: 11) ชิโบริ เป็นความหลากหลายในวิธีการประดับตกแต่งสิ่งทอด้วยการกำหนดรูปแบบของผ้าและปิดให้แน่นก่อนนำไปย้อมสี ถึงแม้ชิโบริจะขึ้นชื่อว่าเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มการกันสีย้อมสิ่งทอ แต่รากศัพท์คำนี้จะเน้นการแสดงการกระทำบนผิวผ้าให้เกิดความเป็นสามมิติด้วยวิธีการพับ จีบย่น เย็บ ดึง หรือบิดขด การกำหนดรูปแบบของผ้าด้วยวิธีดังกล่าวจะปิดส่วนที่กันสีได้แน่นหนาเช่นเดียวกับการผูกและทำปม

3.1.3 เทคนิคในการมัดลายผ้า

3.1.3.1 การมัดแบบปุ่มปม การจับแล้วมัด การเนา เย็บรูด แล้วมัด การพับแล้วมัด การพับแล้วเนา เย็บรูดแล้วมัด การมัดโดยใช้วัสดุอื่นประกอบ

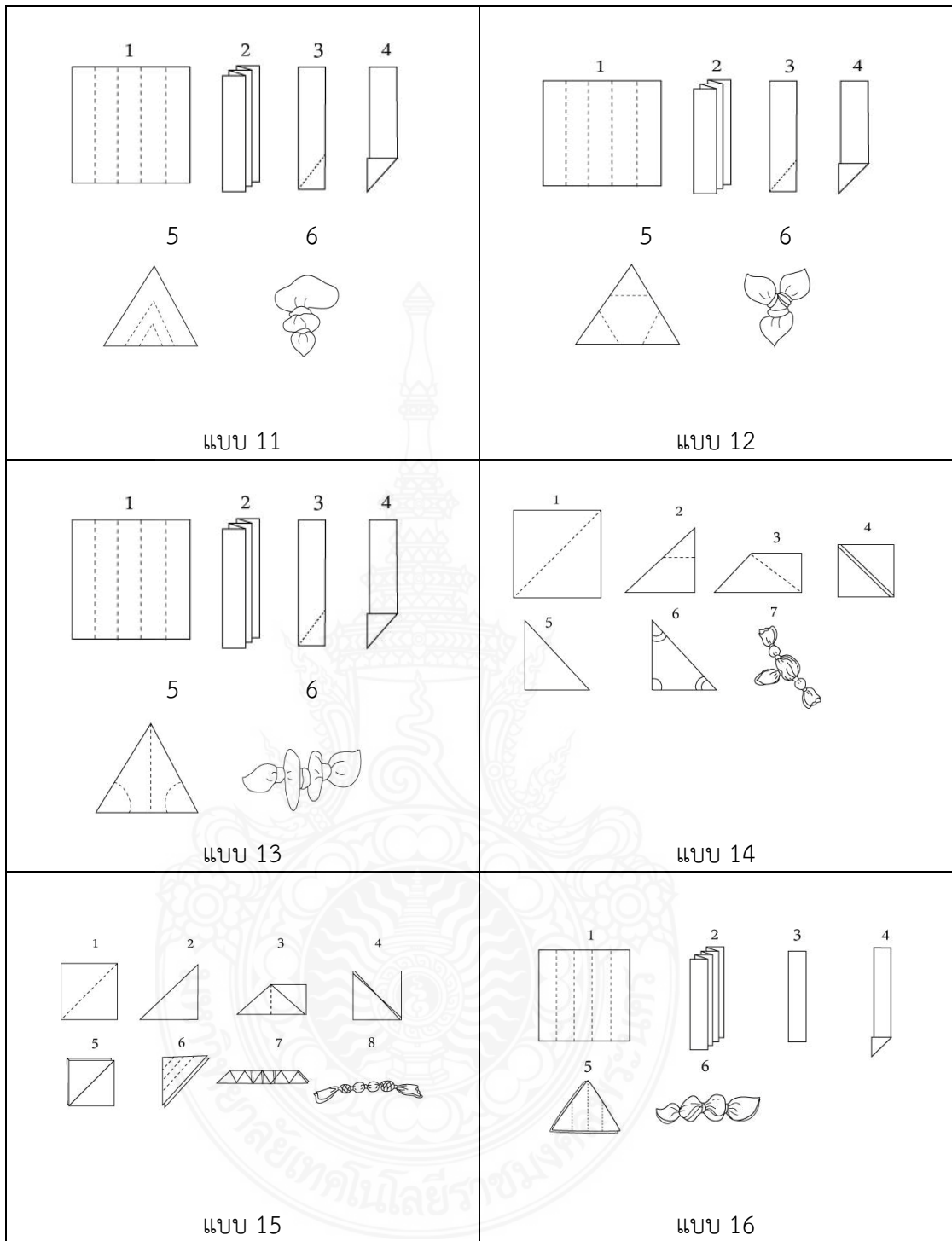

ภาพที่ 1 ลวดลายที่ออกแบบด้วยวิธีการพับผ้า-แบบสามเหลี่ยม

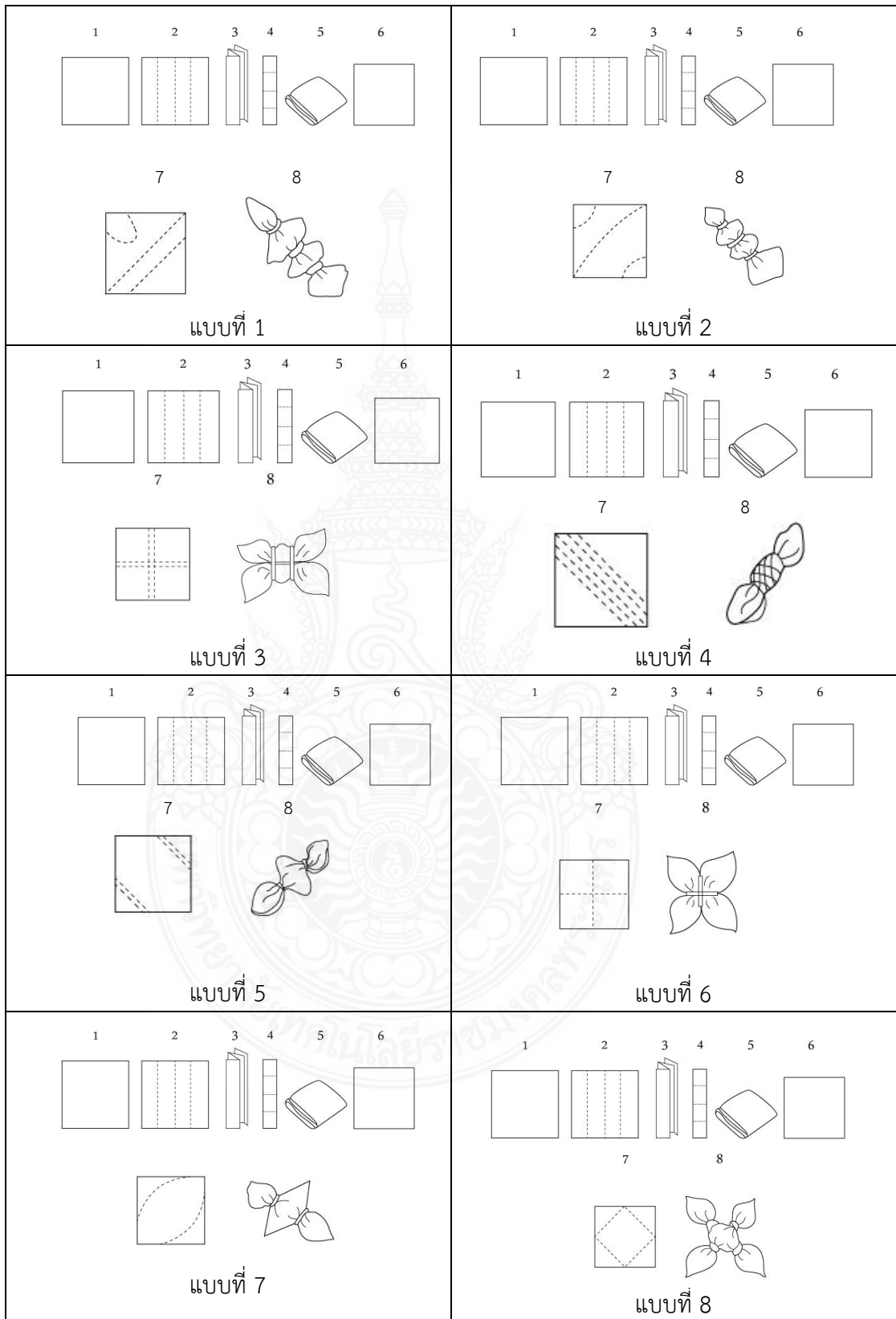
ภาพที่ 1 (ต่อ) ลวดลายที่ออกแบบด้วยวิธีการพับผ้า-แบบสามเหลี่ยม

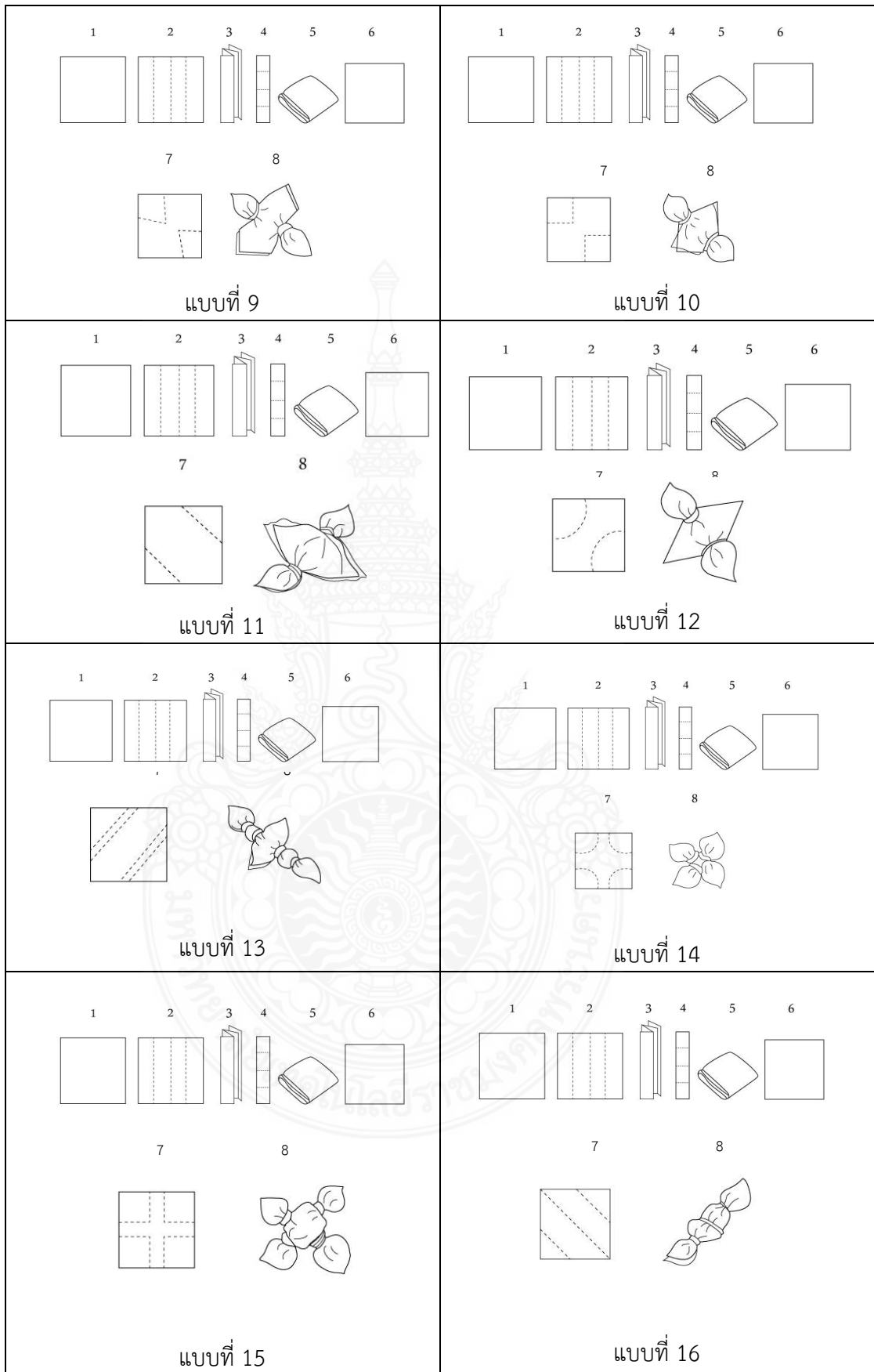

ภาพที่ 1 (ต่อ) ลวดลายที่ออกแบบด้วยวิธีการพับผ้า-แบบสามเหลี่ยม

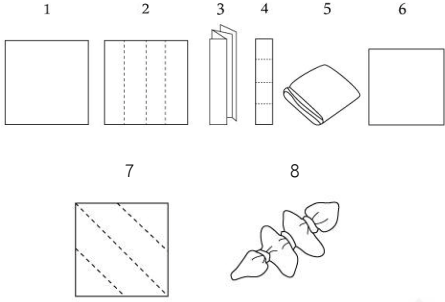
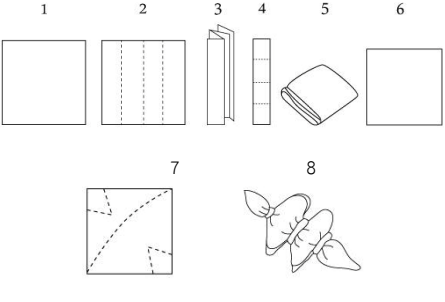
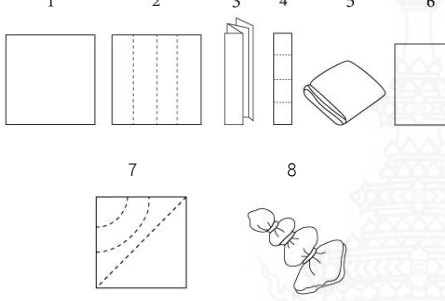
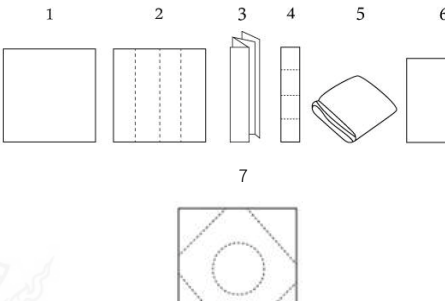
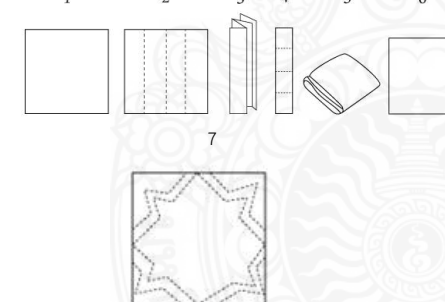
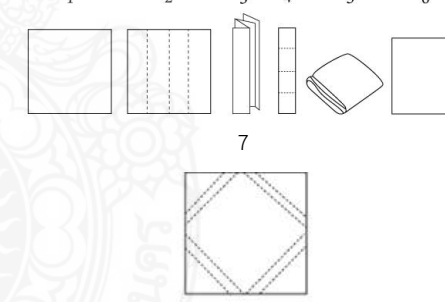
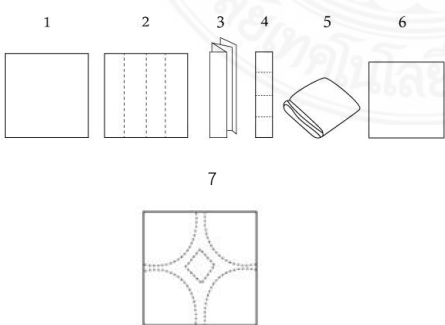
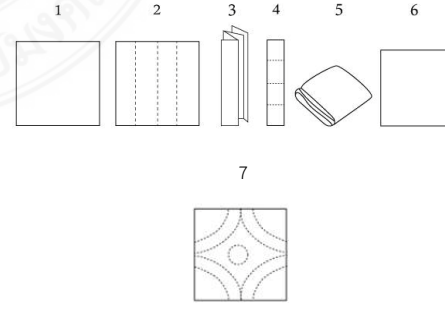
3.1.3.2 ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมซ้อน

ภาพที่ 2 ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมซ้อน

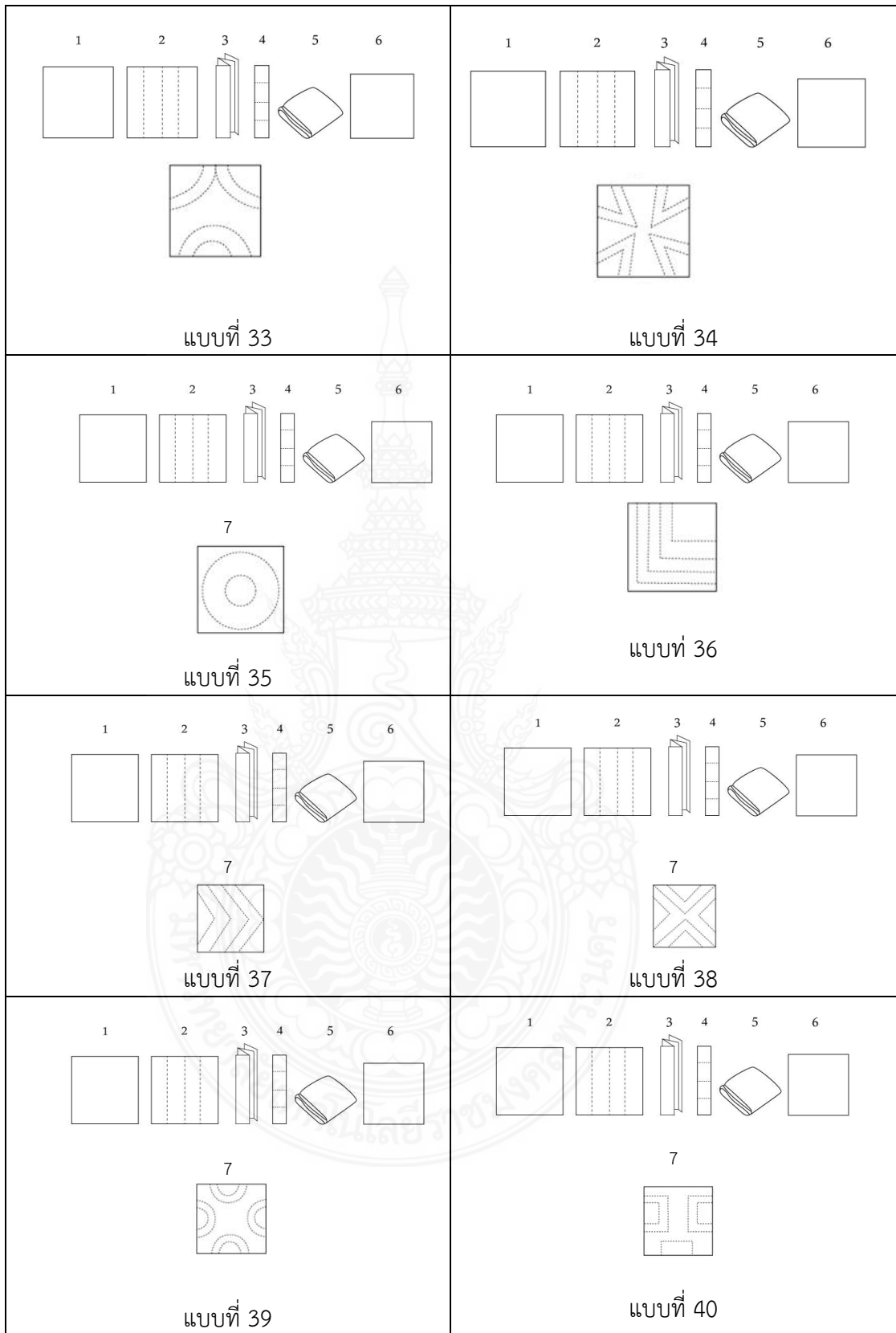
ภาพที่ 2 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมซ้อน

 <p>แบบที่ 17</p>	 <p>แบบที่ 18</p>
 <p>แบบที่ 19</p>	 <p>แบบที่ 20</p>
 <p>แบบที่ 21</p>	 <p>แบบที่ 22</p>
 <p>แบบที่ 23</p>	 <p>แบบที่ 24</p>

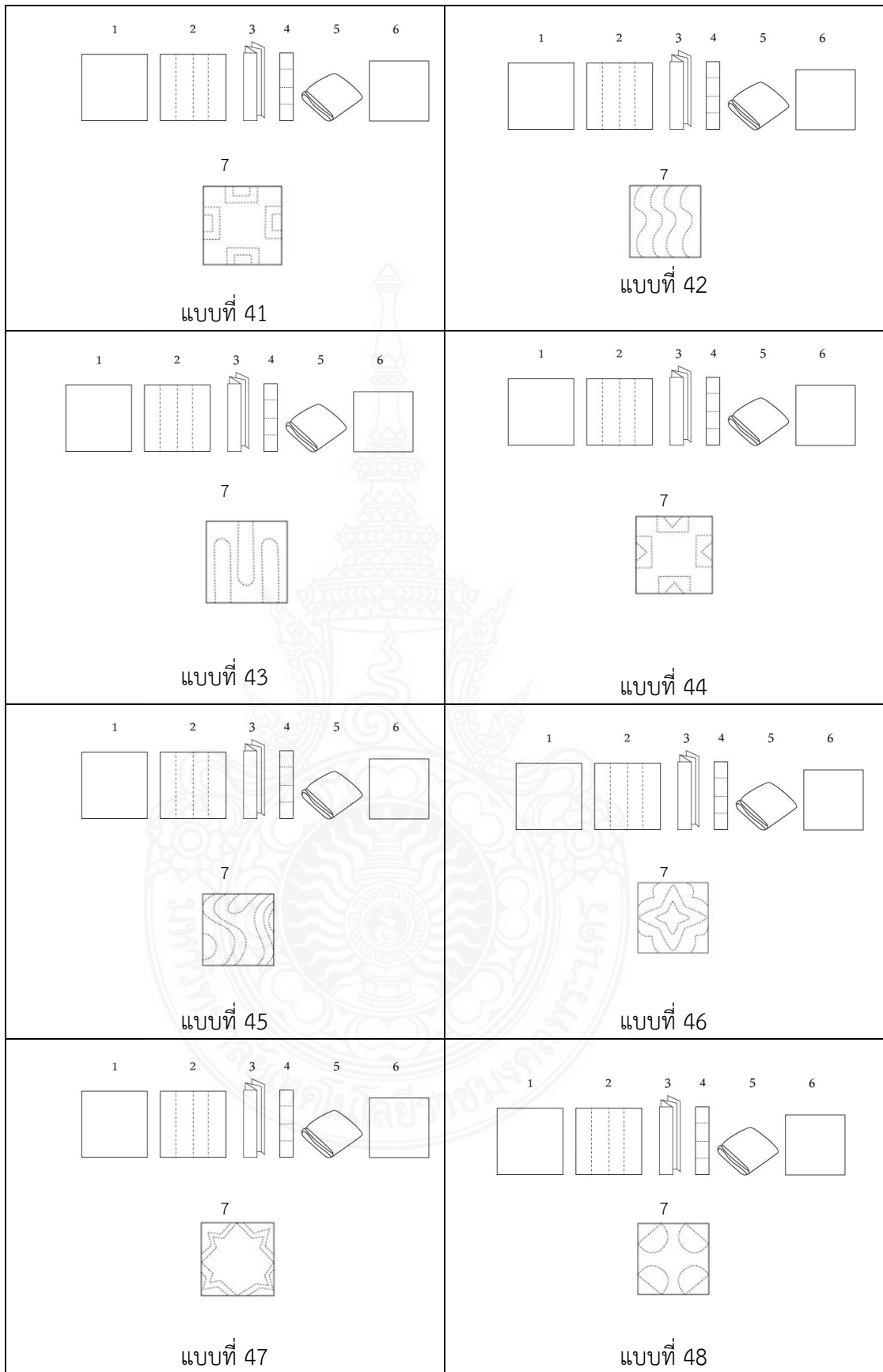
ภาพที่ 2 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมซ้อน

<p>1 2 3 4 5 6</p> <p>7</p> <p>แบบที่ 25</p>	<p>1 2 3 4 5 6</p> <p>7</p> <p>แบบที่ 26</p>
<p>1 2 3 4 5 6</p> <p>7</p> <p>แบบที่ 27</p>	<p>1 2 3 4 5 6</p> <p>7</p> <p>แบบที่ 28</p>
<p>1 2 3 4 5 6</p> <p>7</p> <p>แบบที่ 29</p>	<p>1 2 3 4 5 6</p> <p>7</p> <p>แบบที่ 30</p>
<p>1 2 3 4 5 6</p> <p>7</p> <p>แบบที่ 31</p>	<p>1 2 3 4 5 6</p> <p>7</p> <p>แบบที่ 32</p>

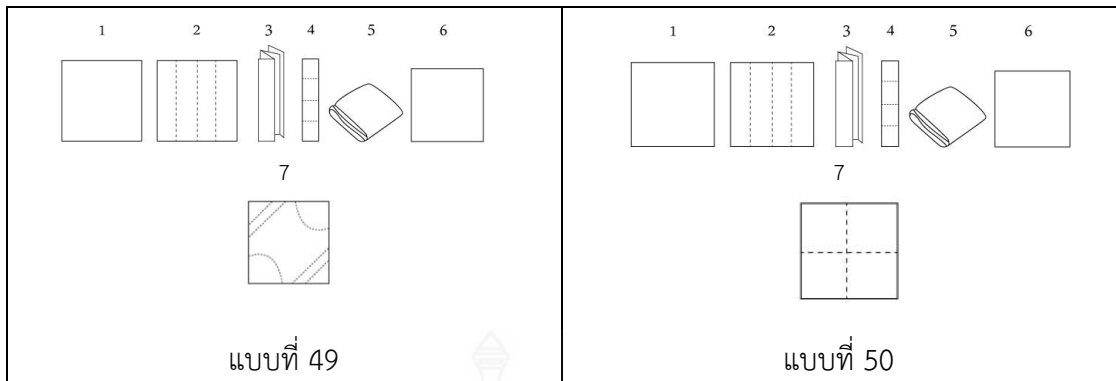
ภาพที่ 2 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบสี่เหลี่ยมซ้อน

ภาพที่ 2 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบสี่เหลี่ยมซ้อน

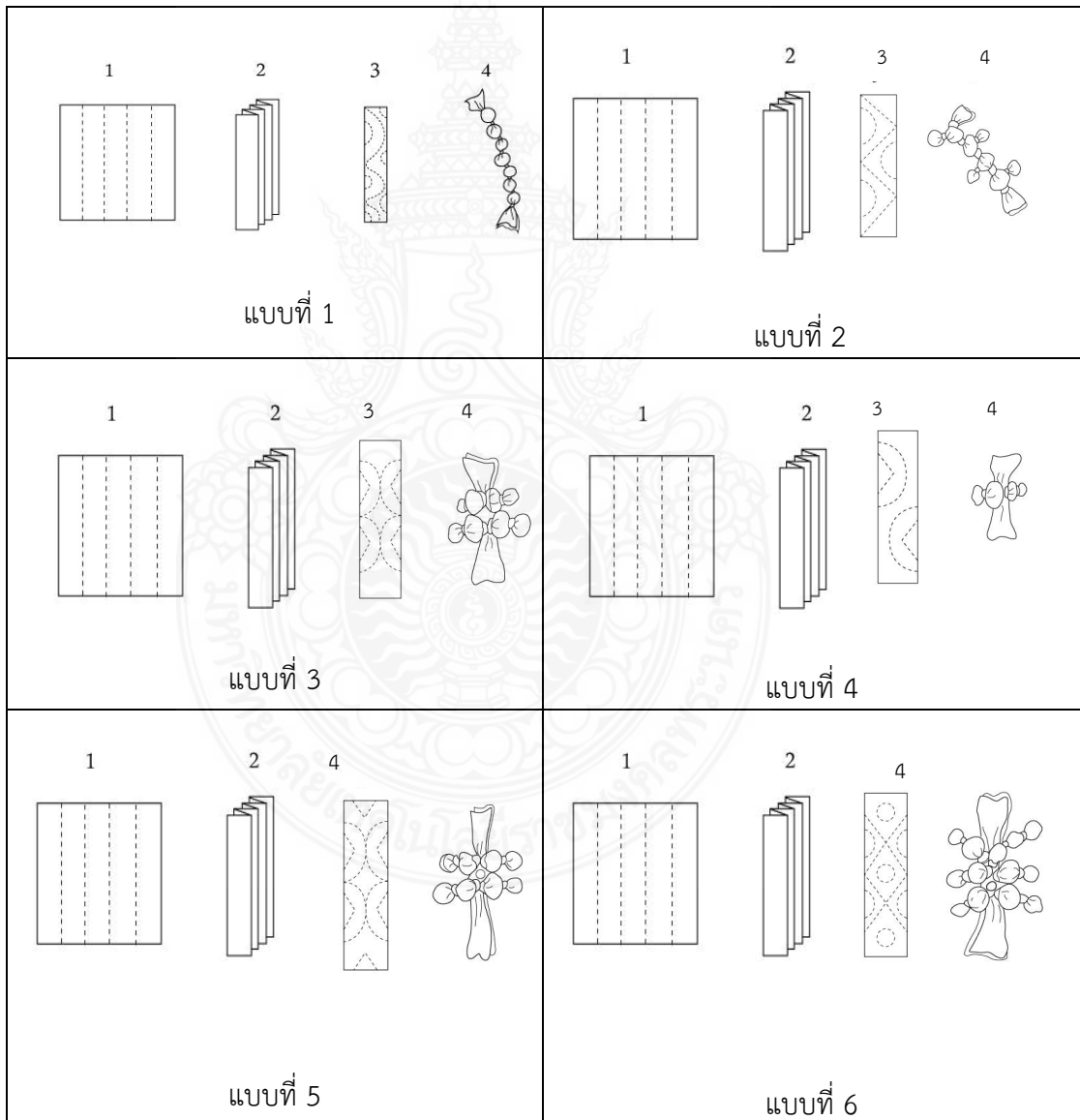

ภาพที่ 2 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมซ้อน

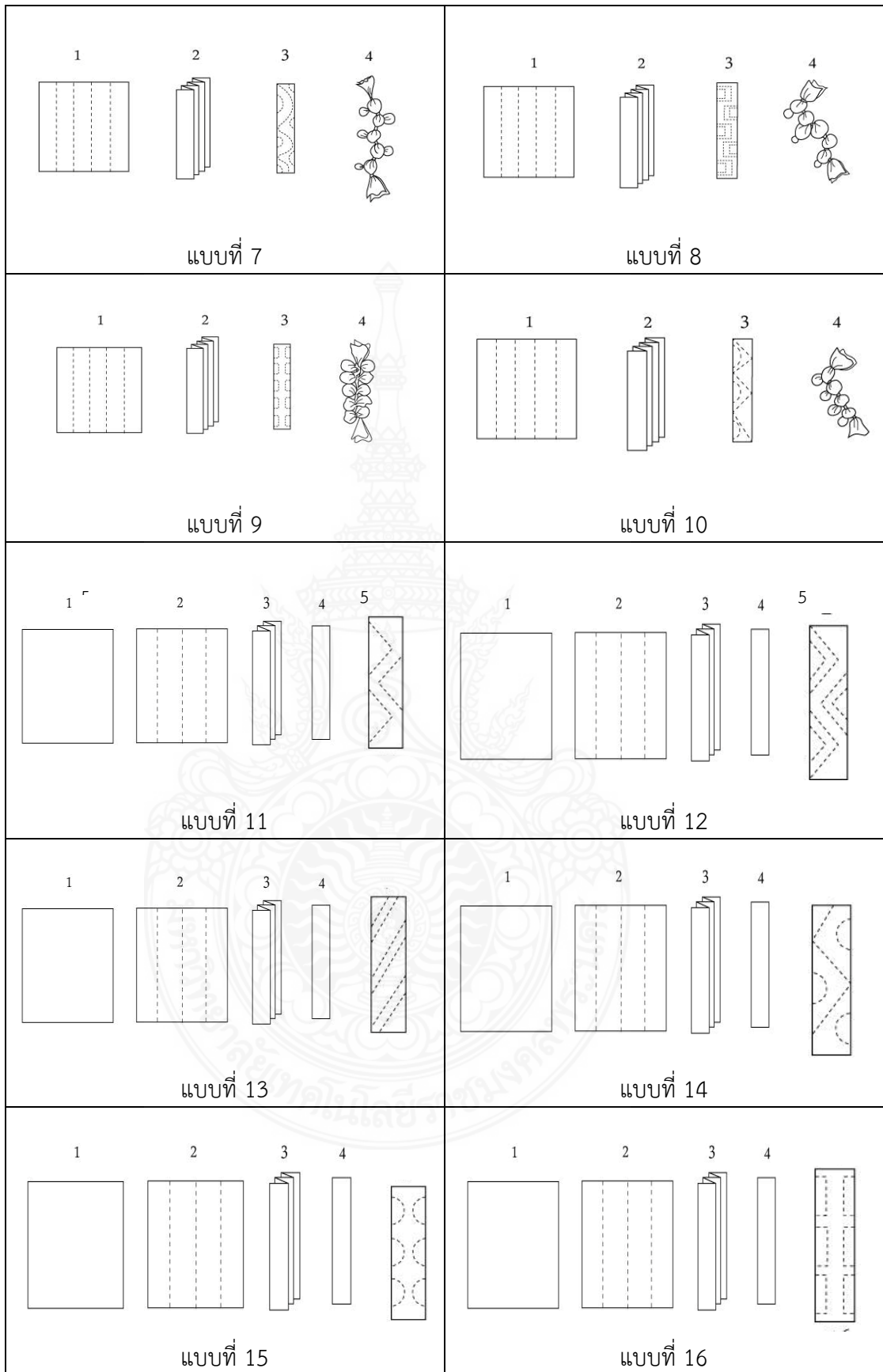
ภาพที่ 2 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมซ้อน

3.1.3.3 ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

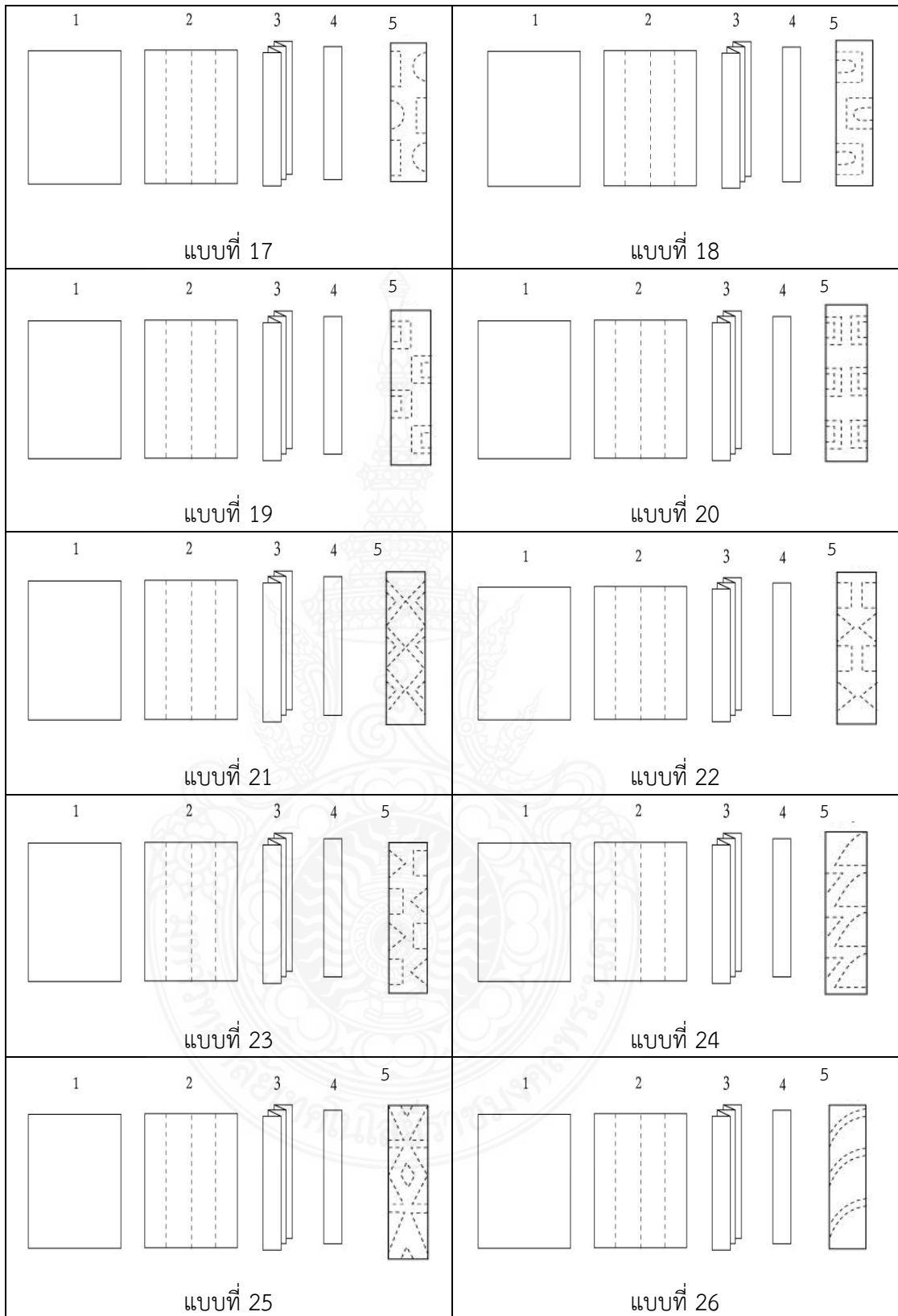

ภาพที่ 3 ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

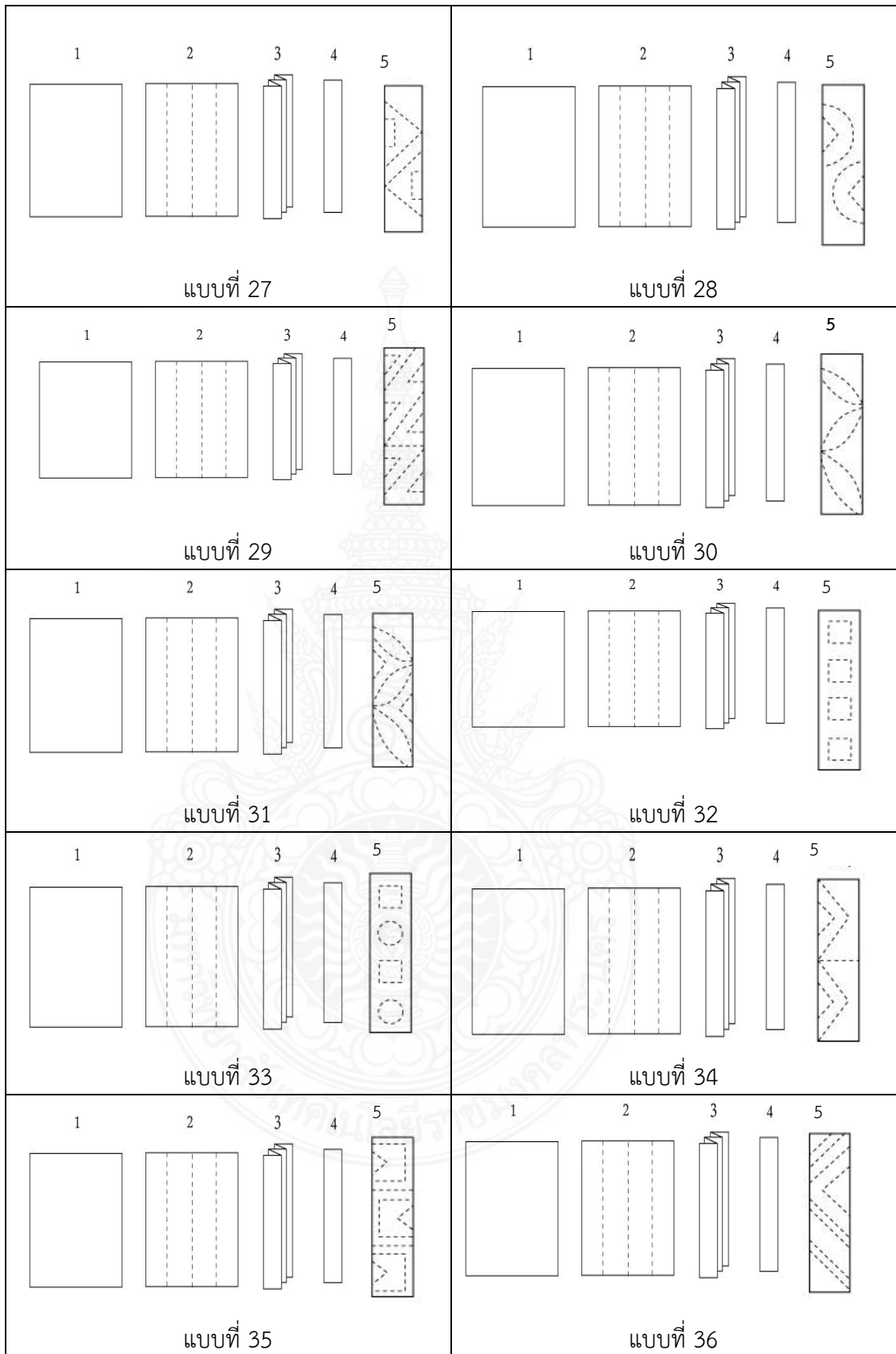

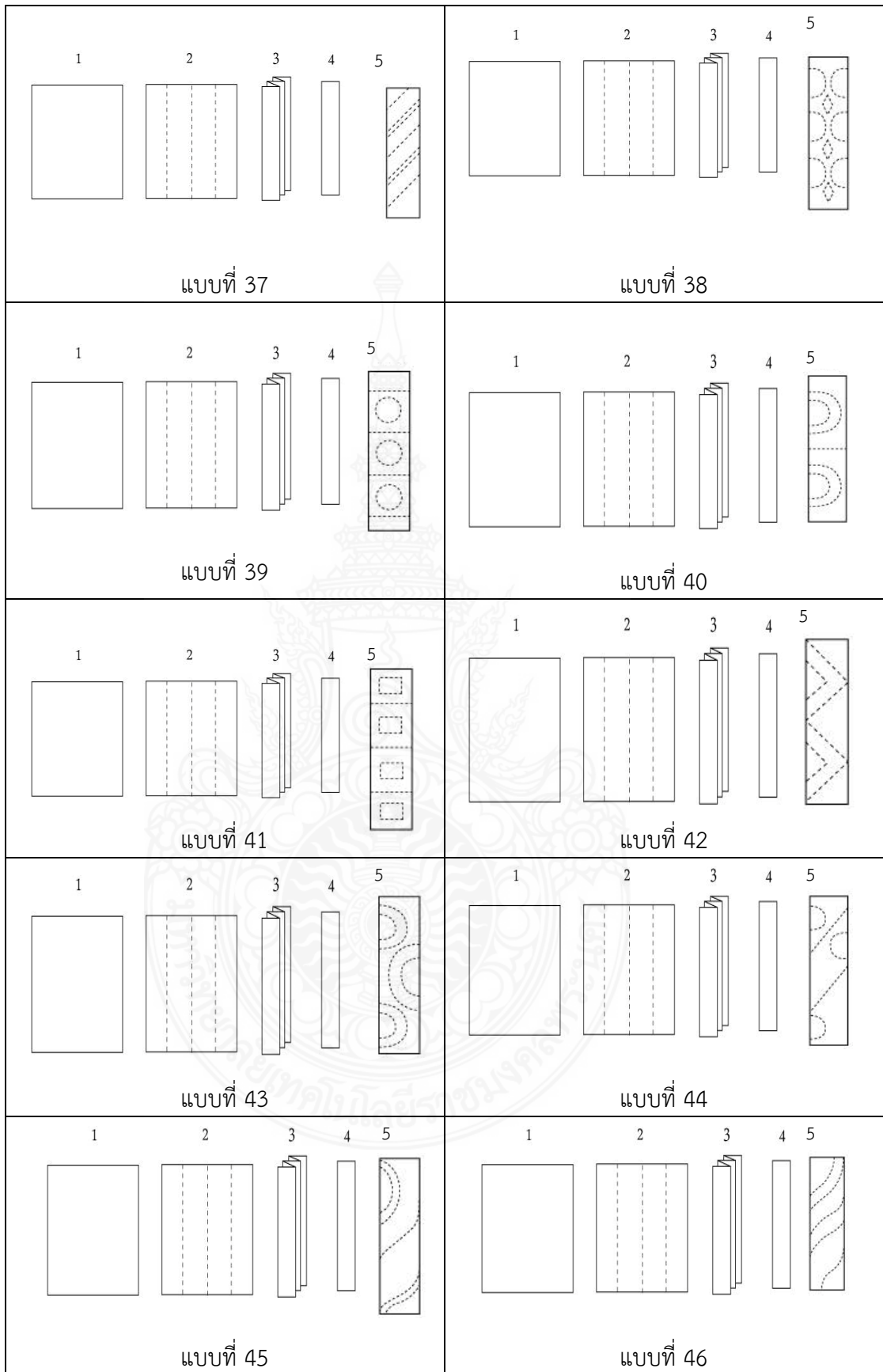
ภาพที่ 3 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

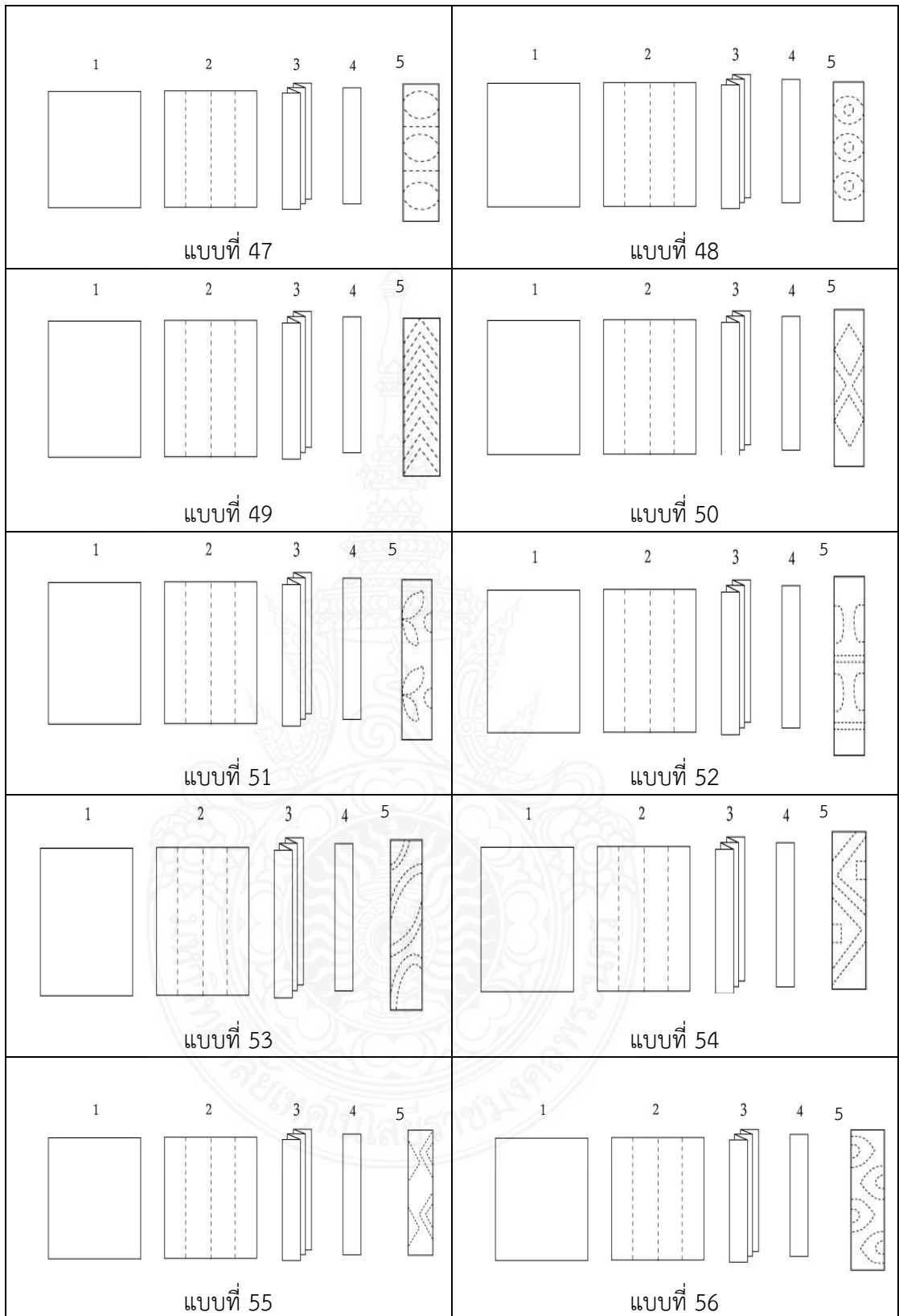
ภาพที่ 3 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

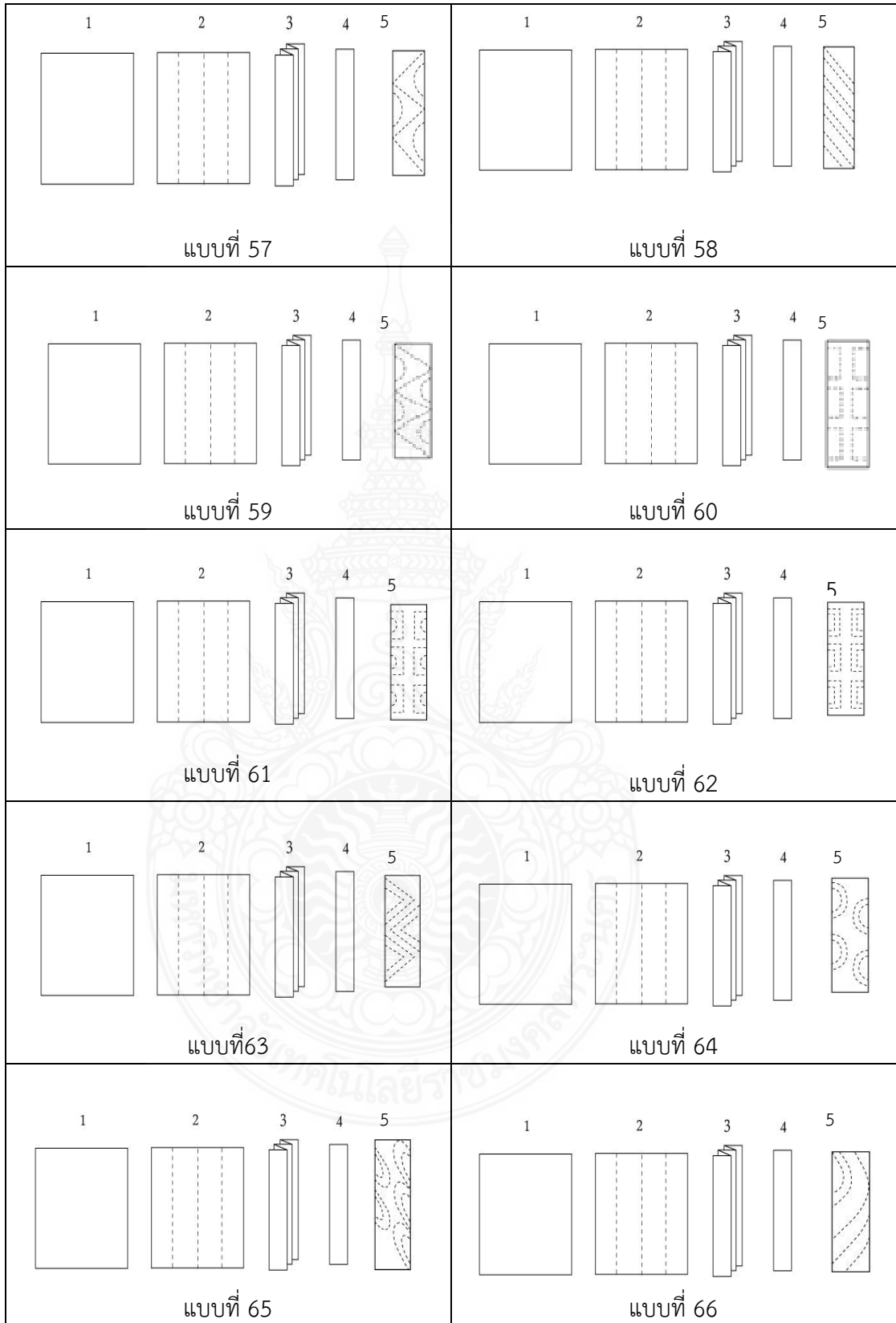
ภาพที่ 3 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

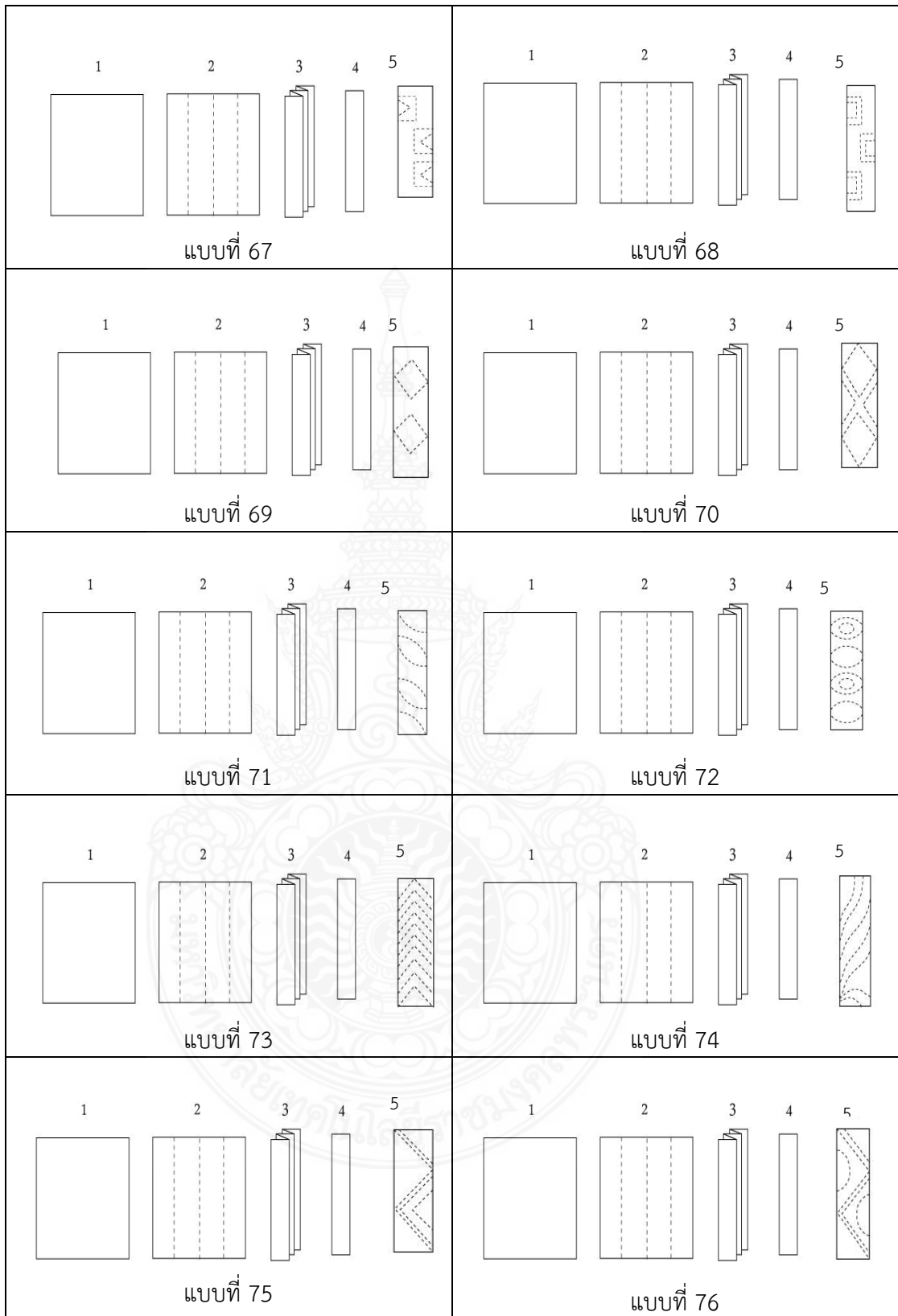
ภาพที่ 3 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

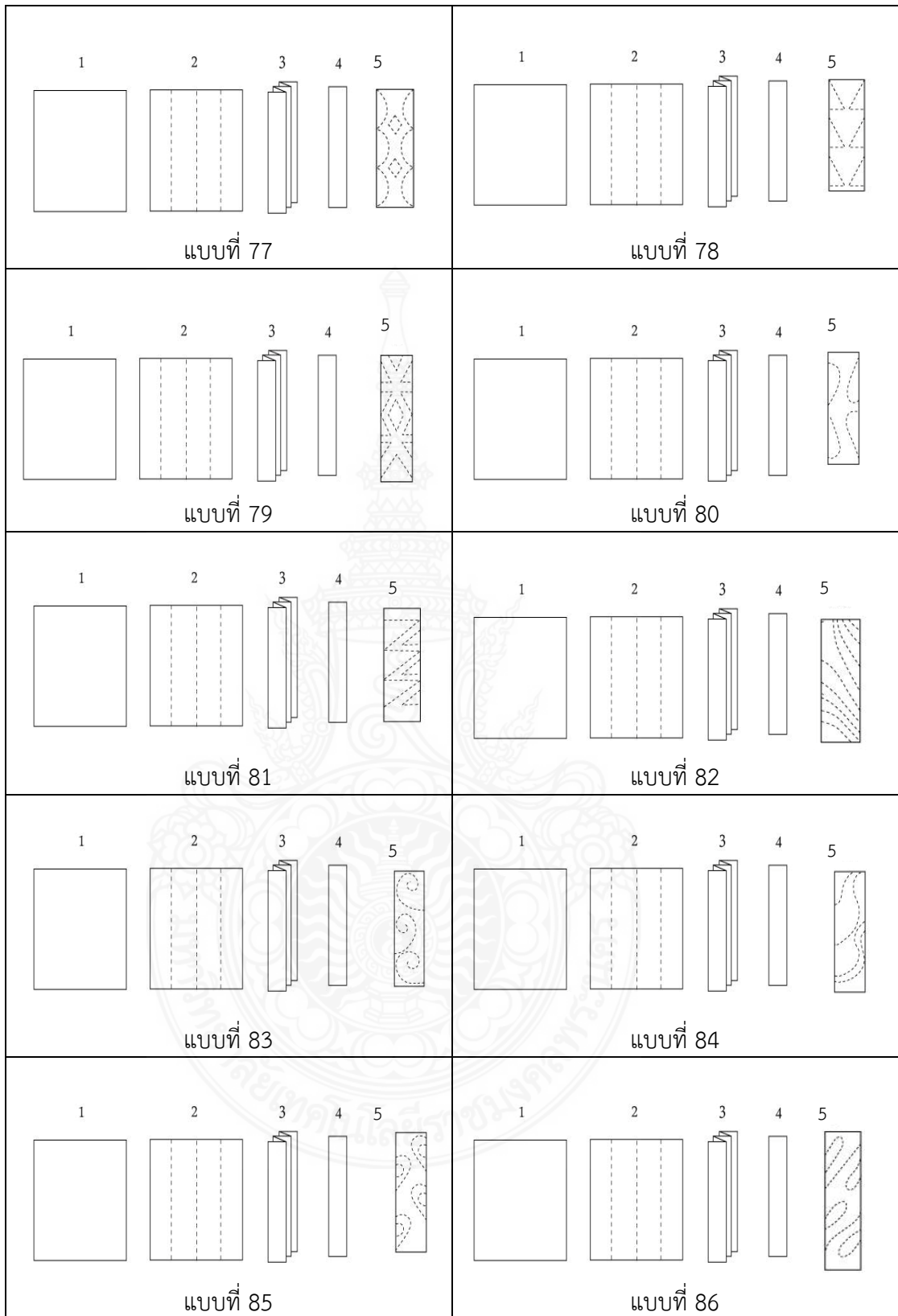
ภาพที่ 3 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

ภาพที่ 3 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

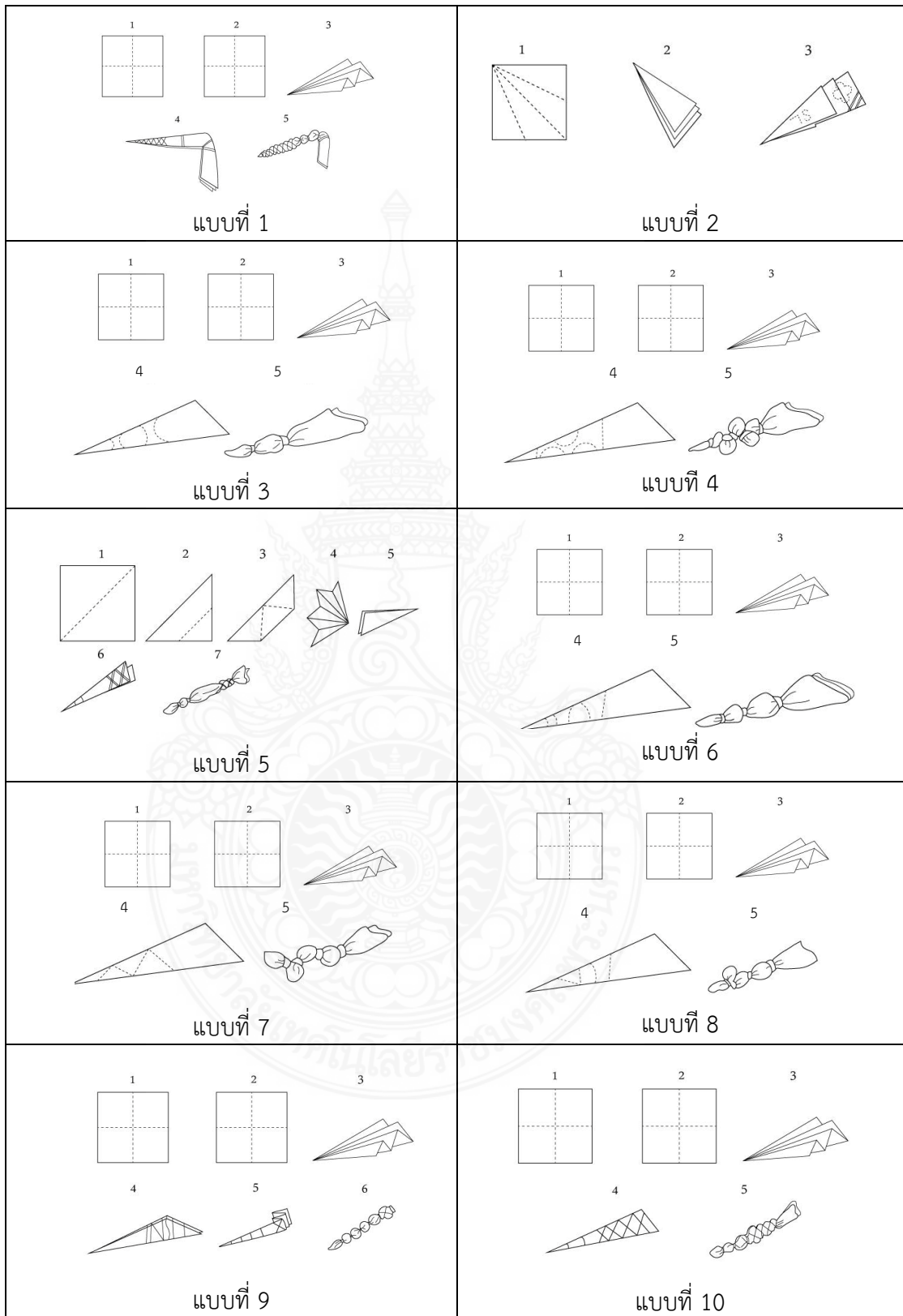
ภาพที่ 3 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

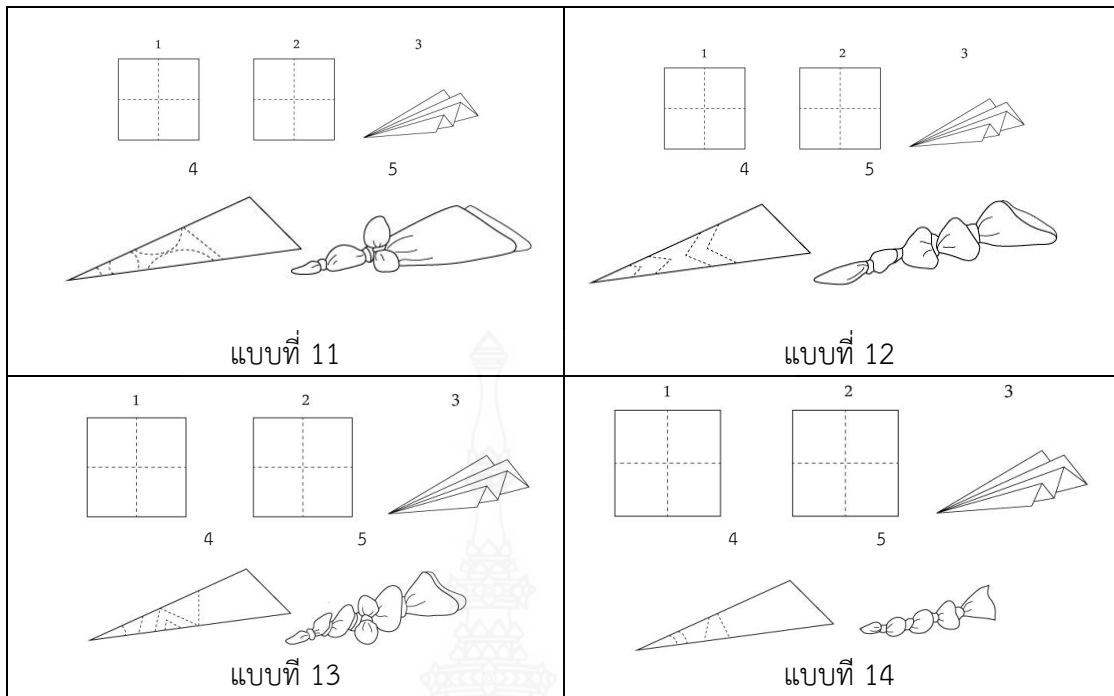
ภาพที่ 3 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้าแบบ-สี่เหลี่ยมผืนผ้าซ้อน

3.1.3.4 ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้า-แบบสามเหลี่ยมมุมแหลม

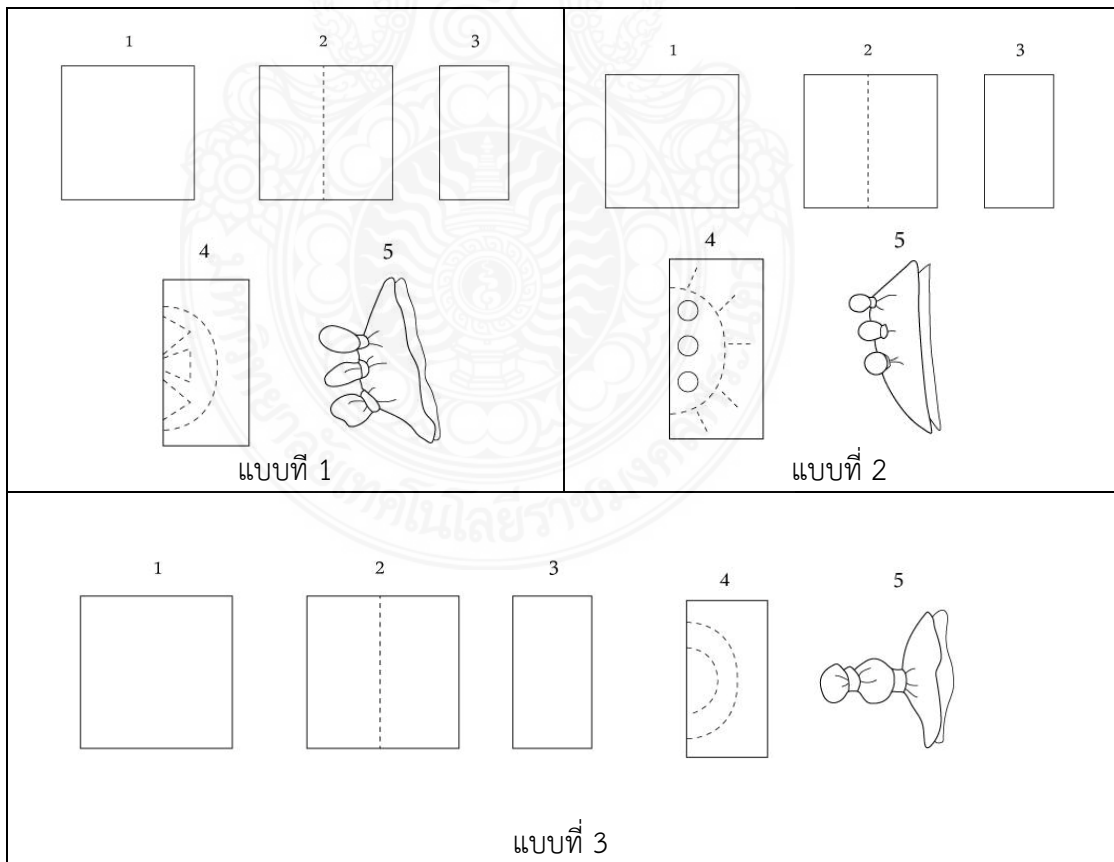

ภาพที่ 4 ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้า-แบบสามเหลี่ยมมุมแหลม

ภาพที่ 4 (ต่อ) ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้า-แบบสามเหลี่ยมมุมแหลม

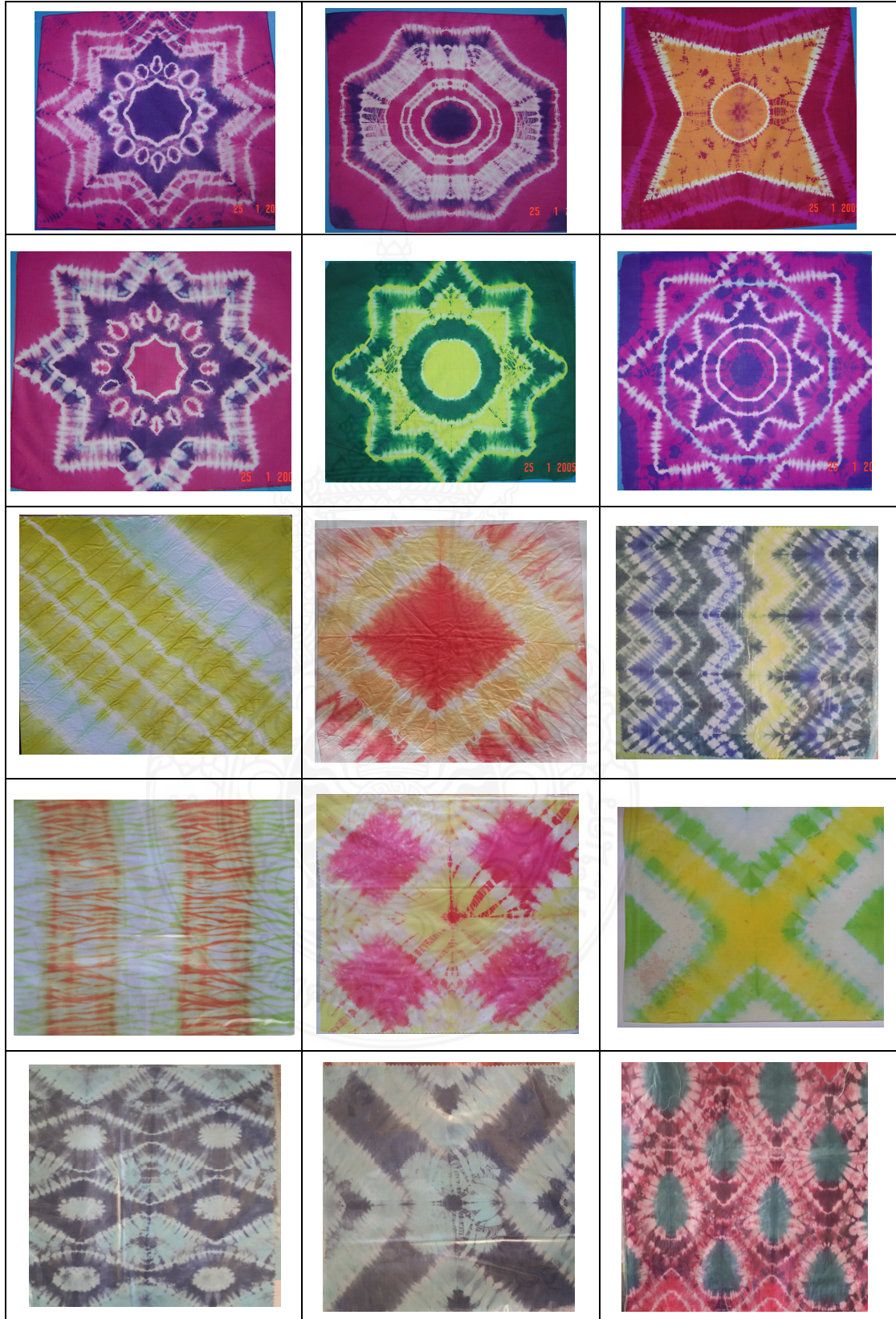
3.1.3.5 ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้า-แบบครึ่งเดียว

ภาพที่ 5 ออกแบบลวดลายด้วยวิธีการพับผ้า-แบบครึ่งเดียว

3.1.4 รูปแบบลวดลายมัดย้อม

3.1.4.1 ประเภทเรขาคณิต

ภาพที่ 6 รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทเรขาคณิต

ภาพที่ 6 (ต่อ) รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทเรขาคณิต

ภาพที่ 6 (ต่อ) รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทเรขาคณิต

3.1.4.2 ประเภทธรรมชาติ

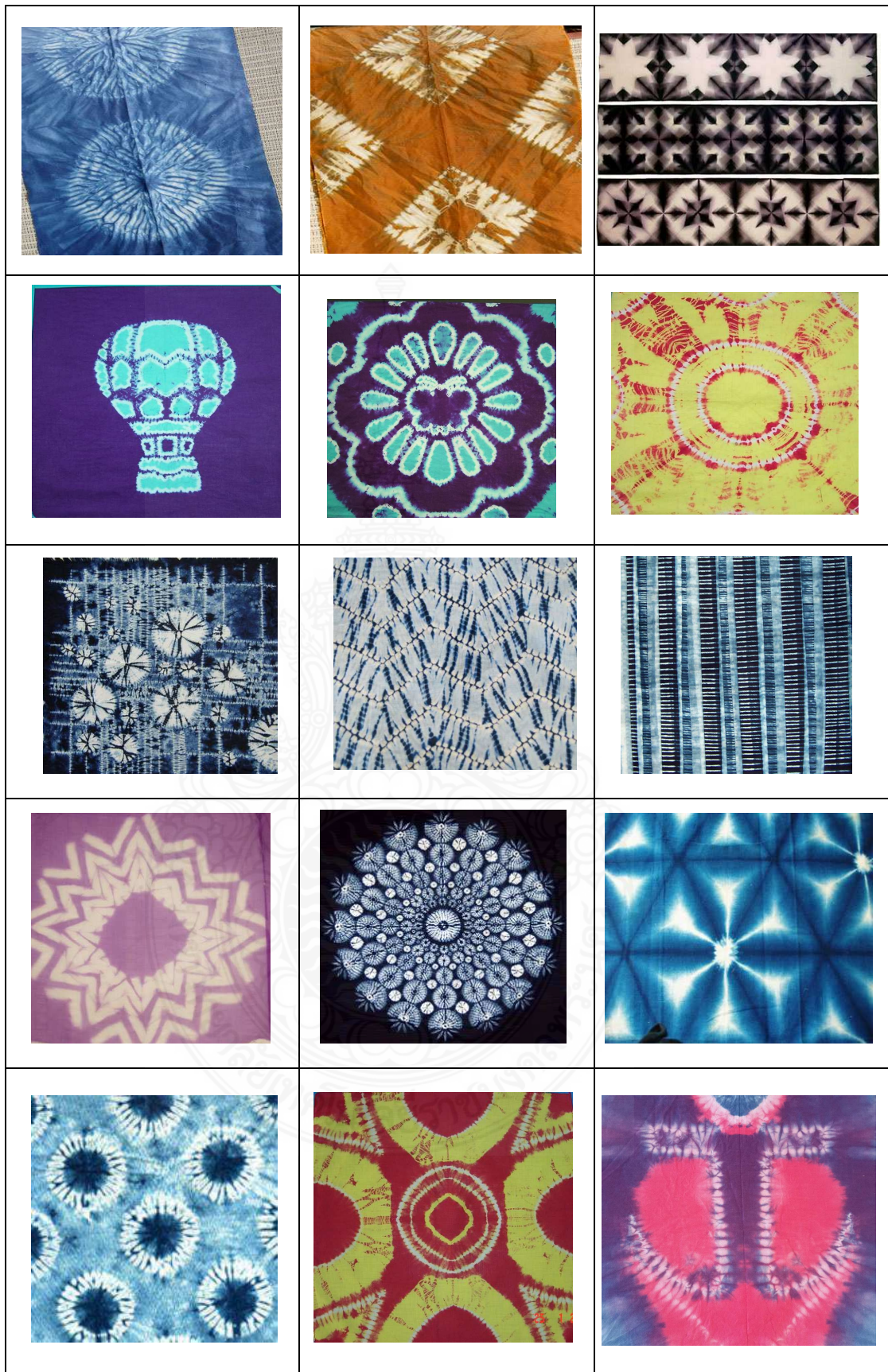

ภาพที่ 7 รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทธรรมชาติ

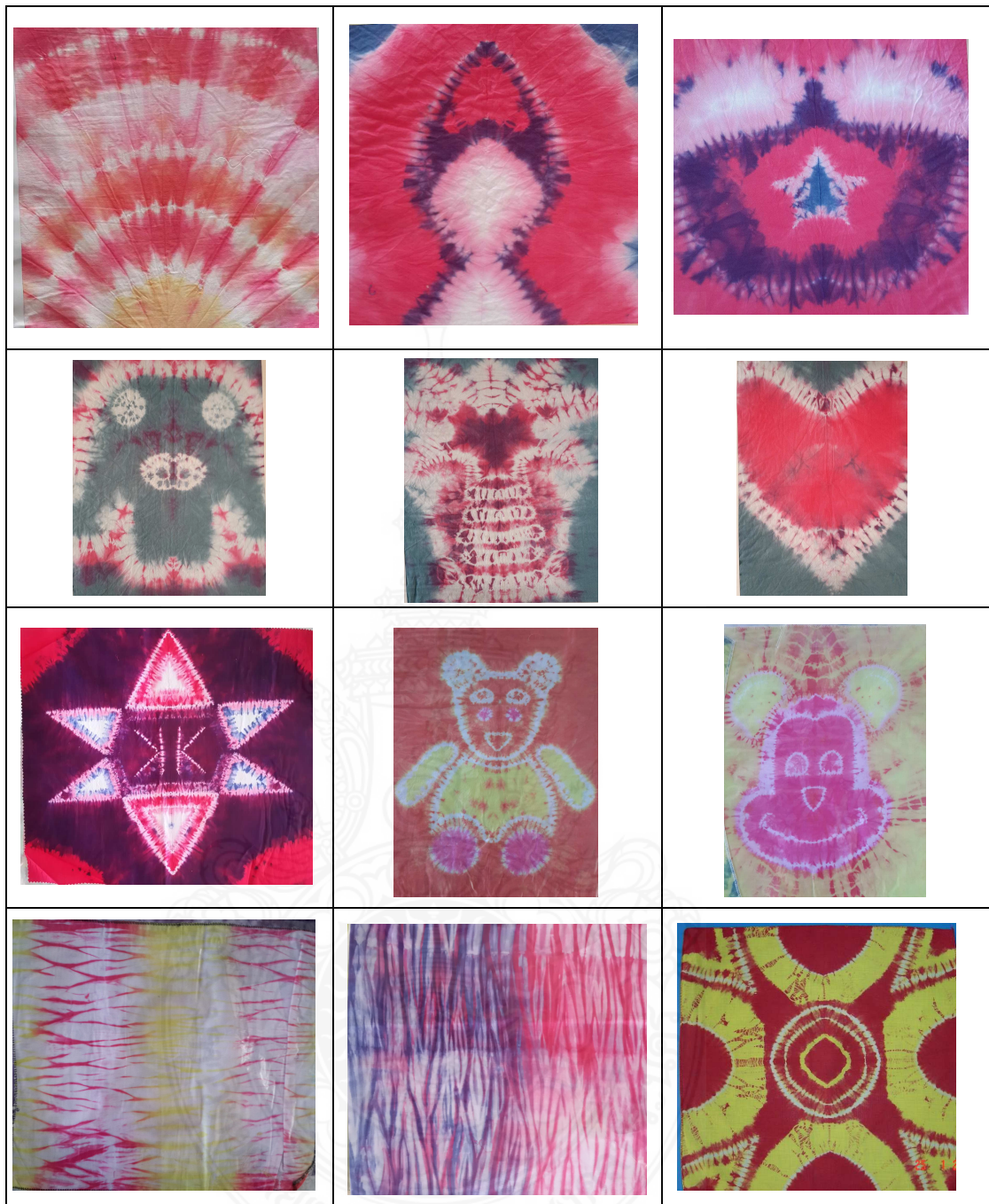
3.1.4.3 ประเภทอิสระและสร้างสรรค์

ภาพที่ 8 รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทอิสระและสร้างสรรค์

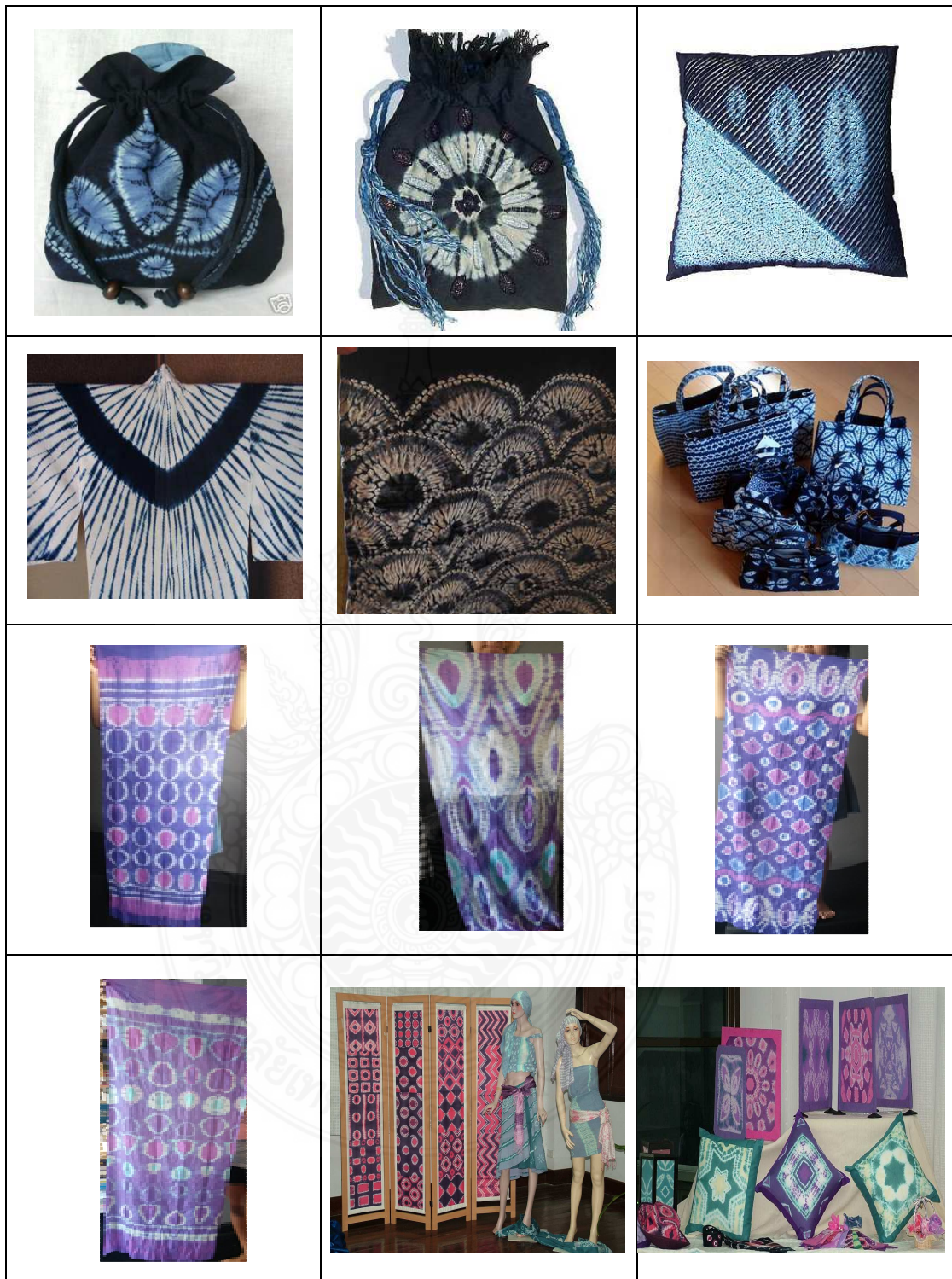
ภาพที่ 8 (ต่อ) รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทอิสระและสร้างสรรค์

ภาพที่ 8 (ต่อ) รูปแบบลวดลายมัดย้อมประเภทอิสระและสร้างสรรค์

3.1.4.4 ผลิตภัณฑ์สิ่งทอลดลายมัดย้อม

ภาพที่ 9 ผลิตภัณฑ์สิ่งทอลดลายมัดย้อม

3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมผลตายจากเอกสารและการทดลอง

3.2 สรุปผลการดำเนินงาน และจัดทำฐานความรู้ในรูปแบบเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์ และแผ่น CD/DVD

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมัดลวดลาย ประกอบด้วย

4.1.1 รูปแบบการมัด

4.1.1.1 การมัดโดยอิสระ ไม่มีกฎเกณฑ์

4.1.1.2 การมัดโดยการกำหนดตำแหน่ง มีกฎเกณฑ์

4.1.1.3 การมัดตามแบบลวดลายที่ออกแบบ

4.1.2 วิธีการมัด

4.1.2.1 การมัดแบบปุมปม

4.1.2.2 การจับแล้วมัด

4.1.2.3 การพับเนา เย็บรูต แล้วมัด

4.1.2.4 การมัดโดยการใช้วัสดุอื่นประกอบ

ตารางที่ 4.1 วิธีการมัดลายผ้า

วิธีการมัด	กรรมวิธี	ลวดลายที่ได้
การมัดแบบปุมปม	การจับผ้าตามแนวยาวแล้วม้วนผูกให้เป็นปุมปม	ลายวงกลม วงรี
การจับแล้วมัด	จับผ้า โดยรวบตามความต้องการแล้วมัด	อิสระ
การพับเนา เย็บรูต แล้วมัด	เนาผ้าตามลวดลายแล้วรูต ให้ฝ้าย่นจากนั้นมัดตามรอยย่นของผ้า	ตามรอยย่นของผ้า
การมัดโดยการใช้วัสดุอื่นประกอบ	ใช้วัสดุชนิดต่างๆเป็นแบบในการมัด	ลายเส้นตามลักษณะการมัด

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้าน รูปแบบลวดลาย

4.2.1 ลวดลายประเภทเรขาคณิต

4.2.2 ลวดลายประเภทธรรมชาติ

4.2.3 ลวดลายประเภทอิสระ และลวดลายสร้างสรรค์

ตารางที่ 4.2 ประเภทลวดลาย

ประเภทลวดลาย	ตัวอย่างลวดลาย
เรขาคณิต	
ธรรมชาติ	
อิสระ และลวดลายสร้างสรรค์	

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเทคนิคการย้อมสี

4.3.1 การย้อมสีเดียว

4.3.2 การย้อม 2 สี

4.3.3 การย้อมแบบจุ่มหมด

4.3.4 การย้อมแบบไล่น้ำหนักสี

ตารางที่ 4.3 เทคนิคการย้อมสี

เทคนิคการย้อม	ลักษณะที่ได้
การย้อมสีเดียว	
การย้อม 2 สี	
การย้อมแบบจุ่มหมด	
การย้อมแบบไล่น้ำหนักสี	

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและรวบรวมลวดลายมัดย้อม และเพื่อจัดทำฐานความรู้ด้านลวดลายมัดย้อมในงานสิ่งทอ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในด้านรูปแบบ วิธีการ กระบวนการทำผ้ามัดย้อม เกี่ยวกับลวดลายมัดย้อมโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสื่อออนไลน์ และทดลองเทคนิคในการมัดลายผ้า จากการออกแบบ ลงบนกระดาษ มัดลายลงบนผ้า และนำไปย้อมสี นำลวดลายมาจัดทำเป็นฐานความรู้เรื่องลวดลายมัดย้อม ในรูปแบบของเล่มรายงานและแผ่น CD /DVD

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบลวดลายมัดย้อม ที่ปรากฏในงานสิ่งทอ ประกอบด้วย ลวดลายประเภทเรขาคณิต ธรรมชาติ อีสระและการสร้างสรรค์ ลวดลายมัดย้อมมี 2 ลักษณะ คือ ลวดลายต่อเนื่อง ลวดลายไม่ต่อเนื่อง (ลายเดี่ยว)

การมัดลวดลาย มีการมัดได้หลายรูปแบบ ได้แก่ มัดโดยอีสระ ไม่มีกฎเกณฑ์ การมัดโดยการกำหนดตำแหน่ง มีกฎเกณฑ์ การมัดตามแบบลวดลายที่ออกแบบ

วิธีการมัด การมัดแบบปุมปม การจับแล้วมัด การพับเนา เย็บรูด แล้วมัด การมัดโดยใช้วัสดุอื่นประกอบ

5.2 อภิปรายผล

การมัดแต่ละวิธีลวดลายที่ได้มีความแตกต่างกัน การมัดแบบปุมปม การจับแล้วมัด และการวัสดุอื่นประกอบ จะได้ลวดลายที่ไม่ต่อเนื่องเป็นลายเดี่ยว ส่วนการมัดการพับเนา เย็บรูด แล้วมัดจะได้ลวดลายที่ต่อเนื่องตลอดทั้งผืนผ้า ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้าได้เป็นอย่างดี ทำให้ประหยัดเวลาในการมัดลวดลาย มัดลวดลายในปริมาณที่น้อย แต่เมื่อคลี่ผ้าออกมาทั้งผืน ลวดลายจะปรากฏเต็มผืนผ้า

5.3 ข้อเสนอแนะ

ในการออกแบบวิธีการพับผ้า และการมัดลวดลาย ควรมีการออกแบบให้มีกฎเกณฑ์

บรรณานุกรม

กฤตพร ชูแสง และคณะ (2552) . ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาป่านศรนารายณ์มัดย้อม
สำหรับกลุ่มสหกรณ์การเกษตร, หุบกะพง งบประมาณแผ่นดิน.

ประภาพร ลิ้มสุคนธ์ และคณะ. 2546. โครงการพัฒนาเทคนิคการสร้างลวดลายผ้าด้วยวิธีมัด
ย้อม. รายงานการวิจัยสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตโชนดิเวช: กรุงเทพฯ.

มณฑา จันท์เกตุเสียด. 2541. วิทยาศาสตร์สิ่งทอเบื้องต้น. หอรัตนชัยการพิมพ์, กรุงเทพฯ

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

สุวดี ประดับ. เอกสารประกอบการสอนวิชาการย้อมสีสิ่งทอ. คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

<http://th.wikipedia.org> ออนไลน์ เข้าถึงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2557.

<http://dictionary.sanook.com/search> ออนไลน์ เข้าถึงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2557.

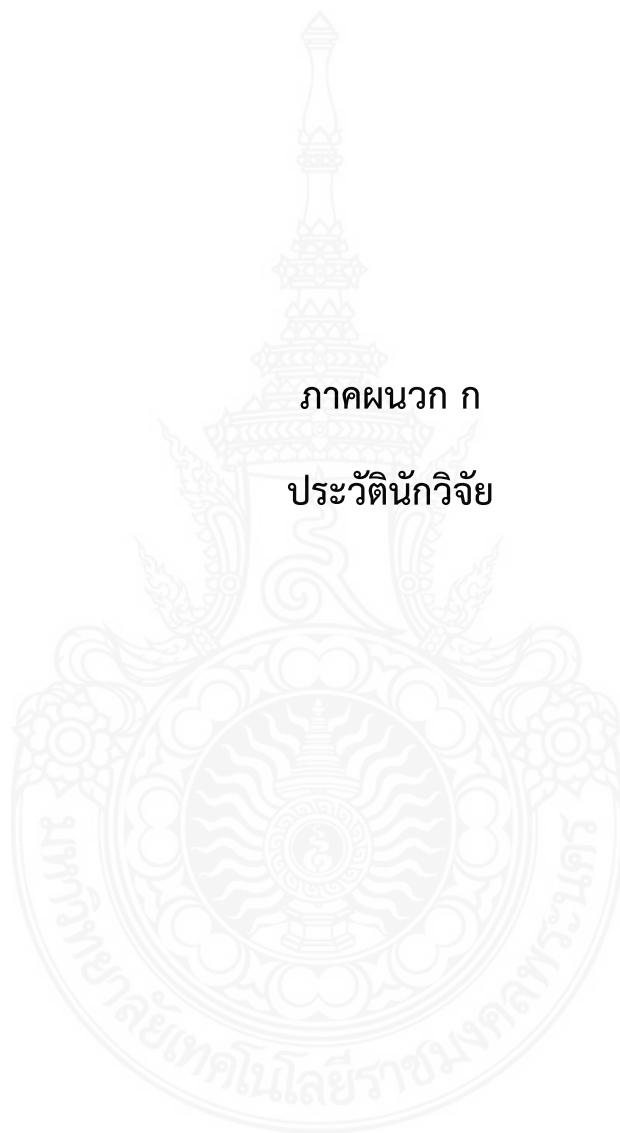
<http://www.com5dow.com> ออนไลน์ เข้าถึงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2557.

<http://dict.longdo.com/search> ออนไลน์ เข้าถึงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2557.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ประวัตินักวิจัย

ประวัตินักวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - นามสกุล นางสาวสุดี ประดับ

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

ประวัติการศึกษา

2548 กศ.ม (ศิลปศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2538 ศษ.บ. (ศิลปทัศนกรรม) คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

สังกัดหน่วยงาน

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0-2281-9231-4, 0-2281-0545 ต่อ 5301

โทรสาร 0-2282-4490

e-mail riya_yari@hotmail.com

ประวัติการทำงาน

2548 - ปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

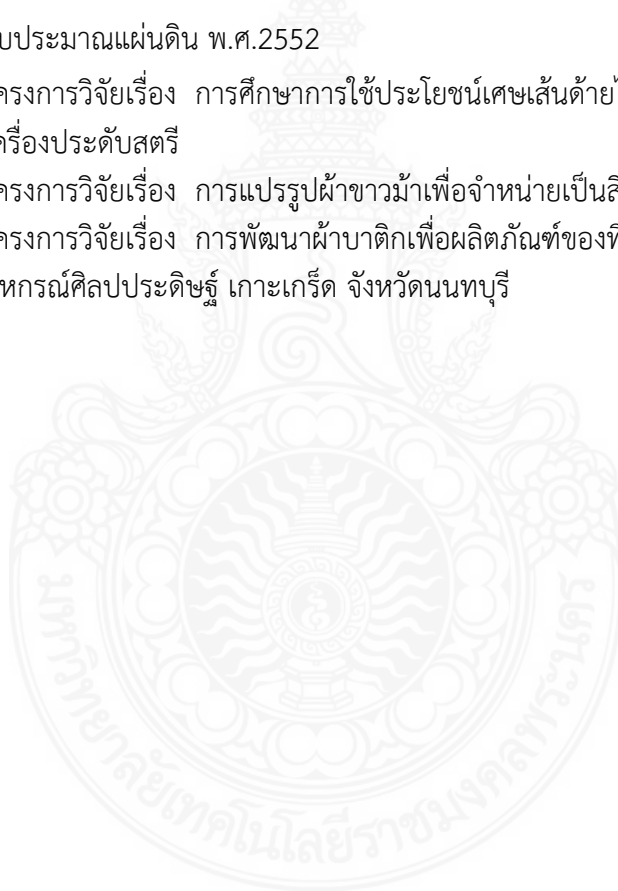
2538-2548 อาจารย์ประจำสาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย สถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคลวิทยาเขตโซติเวซ

ผลงานทางวิชาการ

- คณะกรรมการอ่านประเมินหนังสือเรียน สารการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กระทรวงศึกษาธิการ
- คณะกรรมการเขียนหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

ผลงานวิจัย

- โครงการวิจัยเรื่องโครงการพัฒนาเทคนิคการสร้างลวดลายผ้า ด้วยวิธีมัดย้อม งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2546
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการพัฒนาผ้าบาติกเพื่อผลิตภัณฑ์หมอนอิง งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2547
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยพัฒนาและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เครื่องตกแต่งบ้านจากกระดาษสาโดยใช้เทคนิคการสร้างลวดลาย งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2548
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยการพัฒนาป่านศรนารายณ์มัดย้อมสำหรับ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร หุบกะพง งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2551-2552
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการออกแบบลวดลายบัวบนผืนผ้าเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอ งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2552
- โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้ง เพื่อใช้ทำเครื่องประดับสตรี
- โครงการวิจัยเรื่อง การแปรรูปผ้าขาวม้าเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้า OTOP
- โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผ้าบาติกเพื่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับกลุ่มอาชีพ สหกรณ์ศิลปประดิษฐ์ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1

ชื่อ นามสกุล นางสาวกฤตพร ชูเส้ง

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์

การศึกษา

2545 ปริญญาโท คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต(คหกรรมศาสตร์)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2529 ปริญญาตรี คหกรรมศาสตรบัณฑิต(เกียรตินิยม)
สาขาคหกรรมศาสตร์ศึกษา-ผ้าและเครื่องแต่งกาย สถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคล

การฝึกอบรม

2553 หลักสูตรพัฒนาบุคลากรสายผู้สอน: อบรมด้านสิ่งทอและแฟชั่น
ณ Nanning College for Vocational Technology
สาธารณรัฐประชาชนจีน

สังกัดหน่วยงาน

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
10300
โทรศัพท์ 0 2281 9756-8 ต่อ 2301 โทรสาร 0 2281 9759
e-mail : mas_ku59@hotmail.com

ประวัติการทำงาน

2549-2554 หัวหน้าสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

2532-2549 อาจารย์ประจำสาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตโขติเวช

ผลงานทางวิชาการ

- ผู้ร่วมเขียนหนังสือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการพัฒนาเส้นใยกล้วย
- คณะกรรมการเขียนร่างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน กระทรวงอุตสาหกรรม
- คณะกรรมการเขียนหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับมัธยมชั้นปีที่ 2 และปีที่ 5 หลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

ผลงานวิจัย

- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยการพัฒนาป่านศรนารายณ์มัดย้อมสำหรับ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร หุบกะพง งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2551-2552
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยการพัฒนาและถ่ายทอด เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ จาก สิ่งประดิษฐ์เครื่องแยกเส้นใยละเอียดจากเส้นใย กล้วยสุ่มชุน ในเขตจังหวัด นครสวรรค์ งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2551-2
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการออกแบบลวดลายบัวบนผืนผ้าเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอ งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2552
- โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยกล้วยในเชิงอุตสาหกรรม งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2550
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยพัฒนาและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์เครื่องตกแต่งบ้านจาก กระดาษสาโดยใช้เทคนิคการสร้างลวดลาย งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2548
- โครงการวิจัยเรื่อง โครงการพัฒนาผ้าบาติกเพื่อผลิตภัณฑ์หมอนอิง งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2547
- โครงการวิจัยเรื่องโครงการพัฒนาเทคนิคการสร้างลวดลายผ้า ด้วยวิธี มัดย้อม งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2546
- โครงการวิจัยเรื่องสิ่งประดิษฐ์เครื่องแยกความละเอียดเส้นใยกล้วยงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ.2545
- โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ประโยชน์เศษเส้นด้ายไหมเหลือทิ้ง เพื่อใช้ทำ เครื่องประดับสตรี
- โครงการพัฒนาผ้าบาติกเพื่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับกลุ่มอาชีพสหกรณ์ศิลป ประดิษฐ์ เกาะแกรีต จังหวัดนนทบุรี
- โครงการวิจัยเรื่อง การแปรรูปผ้าขาวม้าเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้า OTOP

ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2

ชื่อ- สกุล

นางสาวมัลลิกา จงจิตต์

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ (พนักงานมหาวิทยาลัย)

ประวัติการศึกษา

2548 คหกรรมศาสตรบัณฑิต คศ.บ.
(คหกรรมศาสตร์-ออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย)
คณะคหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

2553 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วท.ม.
(คหกรรมศาสตร์ - สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม)
คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สังกัดหน่วยงาน

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0 2281 9756-8 ต่อ 2301 โทรสาร 0 2281 9759
e-mail : orange_tan@hotmail.com

ประวัติการทำงาน

2553-ปัจจุบัน พนักงานมหาวิทยาลัย
หัวหน้างานกิจกรรม สโมสรนักศึกษาและชมรม
อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

2551-2552 พนักงานราชการ หัวหน้างานกิจกรรม สโมสรนักศึกษาและชมรม
อาจารย์สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

2548-2550 ลูกจ้างชั่วคราว หัวหน้างานกิจกรรม สโมสรนักศึกษาและชมรม
สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
พระนคร

ผลงานทางวิชาการ -

ผลงานวิจัย (ผู้ร่วมวิจัย)

- พ.ศ. 2555 ผลการใช้นาโนเทคโนโลยีของเครื่องแต่งกายเซฟที่มีผลต่อกลิ้นและความปลอดภัยในอาหาร
- พ.ศ. 2556-2557 การถ่ายทอดเทคโนโลยีเพิ่มมูลค่าจากเศษวัสดุสิ่งทอเหลือทิ้ง การถ่ายทอดเทคโนโลยีการสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุสิ่งทอ

